

DEÁK VIVIEN

NEMECSKÓ ISTVÁN

VÉGSŐ TAMÁS

LAKOSSÁGI FIZETÉSI SZOKÁSOK

2020-BAN

MNB-TANULMÁNYOK | 143.

2021

DECEMBER

LAKOSSÁGI FIZETÉSI SZOKÁSOK

2020-BAN

MNB-TANULMÁNYOK | 143.

2021
D E C E M B E R

Az „MNB-tanulmányok” sorozatban megjelenő írások a szerzők nézeteit tartalmazzák, és nem feltétlenül tükrözik a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontját.

MNB-tanulmányok 143.

Lakossági fizetési szokások 2020-ban

Írta: Deák Vivien, Nemeckó István, Végső Tamás

Budapest, 2021. december

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1013 Budapest, Krisztina körút 55.

www.mnb.hu

ISSN 1787-5293 (on-line)

Tartalom

Kivonat	5
1. Bevezetés	7
2. Módszertan	8
3. Irodalomösszefoglaló	9
4. A háztartások pénzforgalmi szokásainak aggregált leíró statisztikái	11
4.1. A lakosság bankkártya és bankszámla lefedettsége	11
4.2. A rendszeres jövedelem formája és a készpénzfelvételi, valamint készpénztartási szokások	12
4.3. A különböző fizetési módok használati arányai	13
4.4. Szubjektív preferenciák	18
5. A fizetési szokásokat befolyásoló tényezők	20
5.1. A lakosság bankkártya és bankszámla lefedettséget befolyásoló tényezők	20
5.2. A rendszeres jövedelem formáját és a készpénzfelvételi szokásokat befolyásoló tényezők	22
5.3. Egyes fizetési módok használati aránya és különböző helyzetekben a fizetési módok közötti választás vizsgálata alapstatisztikai módszerrel	24
5.4. Egyes fizetési módok használati aránya és különböző helyzetekben a fizetési módok közötti választás vizsgálata regressziókkal	31
5.5. Szubjektív preferenciák	36
5.6. Klaszterelemzés	37
6. Nemzetközi összehasonlítás	39
7. Konklúzió	42
Felhasznált irodalom	44
Melléklet	46

Kivonat

Tanulmányunkban a hazai lakossági fizetési szokásait vizsgáljuk egy 2020 őszi reprezentatív kérdőíves felvétel adatai alapján alapstatisztikai módszerekkel, regresszióelemzéssel és klaszterelemzéssel. Eredményeink alapján elmondható, hogy a hazai háztartások legalább 90 százaléka rendelkezik legalább 1 bankszámlával, illetve bankkártyával. A lefedettség elsősorban a 60 év feletti korosztályban esik távol a 100 százaléktól, de összességében magasnak mondható, ezért ez érdemben nem hátráltatja az elektronikus fizetések további elterjedését. A készpénzben kapott jövedelmek csökkenő arányban ugyan, de napjainkban is jelen vannak a magyar gazdaságban, különösen a fizikai munkát végzők, és a vállalkozói tevékenységet folytatók esetén. A hazai lakosság európai összehasonlításban ritkán, de alkalmanként jelentősen nagyobb összegben vesz fel készpénzt, amely gyakorlat megszilárdulását vélhetően erősen befolyásolta a havi kétszeri ingyenes készpénzfelvétel lehetősége. A lakosság mintegy 80 százaléka veszi igénybe az elektronikus fizetési lehetőségeket, amely arány folyamatosan növekszik, ám ezzel párhuzamosan továbbra is majdnem minden állampolgár használ készpénzt is. Fontos változás a korábbi tapasztalatokhoz képest, hogy a számlafizetések esetén az elektronikus fizetést használók aránya már meghaladja a készpénzes fizetést használók arányát, s ugyanez jellemzi az internetes vásárlásokat is. Az egyes fizetési módok használatát, illetve az azok között történő választást leginkább a különböző szociodemográfiai tényezők (kor, végzettség, munkahelyi státusz, háztartás egy főre jutó jövedelme), a tranzakciók helyzet, valamint az egyes fizetési módok – fogyasztók által érzékelt – költségei befolyásolják. A koronavírus járvány, és az annak kapcsán hozott korlátozások tovább erősítették az elektronikus fizetési módok használatát, azonban a leggyakrabban használt fizetőeszköz ebben az időszakban is a készpénz maradt. A jövőben a 2021. január 1-től az online pénztárgépet használók esetében érvényes kötelező elektronikus fizetés biztosítása és az azonnali fizetésre épülő felhasználóbarát, olcsó alkalmazások megjelenése várhatóan tovább támogathatja az elektronikus fizetések terjedését. Bizonyos társadalmi csoportok esetén a készpénzhasználat akár hosszútávon is meghatározó maradhat.

JEL-kódok: C38, D12, D14, E42

Kulcsszavak: pénzforgalom, fizetési szokások, háztartások viselkedése, elektronikus fizetési módok, pénzügyi integráció

Abstract

In our study, we analyse the payment habits of the Hungarian population based on data from a representative questionnaire survey conducted in autumn 2020 using basic statistical methods, regression analysis and cluster analysis. Our results show that at least 90 per cent of households in Hungary have at least one bank account or bank card. Overall coverage is high and falls significantly short of 100 per cent only for the over-60s, so this is not a major barrier to further adoption of electronic payments. Although in decreasing proportions, cash incomes are still present in the Hungarian economy today, especially for those performing manual labour and entrepreneurial activities. In European comparison, Hungarians withdraw cash fewer times, but in significantly larger amounts, and the possibility of free cash withdrawals twice a month is likely to have had a strong influence on the consolidation of this practice. Around 80 per cent of the population use electronic payments, a proportion that is steadily increasing, but at the same time almost all citizens still use cash, too. An important change compared to previous data is that the share of people using electronic payments to pay their utility bills now exceeds the share of people using cash, and the same is true for online purchases. The use of, and choice between, different payment methods is most influenced by different socio-demographic factors (age, education, employment status, household income per capita), transaction situation and the perceived cost of each payment method to consumers. The coronavirus pandemic and the restrictions it imposed increased the use of electronic payment methods even further, but cash still remained the most commonly used means of payment during this period. In the future, the mandatory acceptance of electronic payments for online cash register users from 1 January 2021 and the emergence of user-friendly, low-cost applications based on instant payments are expected to further support the growth of electronic payments. However, for certain demographic groups, cash use may remain dominant even in the long term.

JEL: C38, D12, D14, E42

Keywords: retail payments, payment habits, household behaviour, electronic payment methods, financial integration

---

1. Bevezetés

Készpénz, kártya, átutalás vagy okostelefon? Mivel fizetünk a különböző tranzakciós helyzetekben? Az MNB számára kiemelkedő jelentőséggel bír a lakossági fizetési szokásoknak, valamint a különböző fizetési módok használati arányának és az azok közötti döntés motivációinak a vizsgálata. A legfrissebb, 2020 őszi készített kérdőíves, a felnőtt lakosság körében reprezentatív mintán végzett felmérésünk adatain alapstatistikai módszerekkel, regresszióbecsléssel és klaszteranalízissel készített elemzéseink eredményeit a tanulmányban részletesen bemutatjuk.

Számos nemzetközi empirikus eredmény mutatta ki a pénzforgalom hatékonysága és a gazdasági növekedés közötti kapcsolatot (Bartha et al. 2017, 310. o.). Az elektronikus fizetési módok elérhetőségének és használati arányának növekedése támogatja a gazdasági növekedést (Turján et al. 2011), valamint biztosítja a lakosság számára az egyes fizetési helyzetekben számukra leginkább megfelelő fizetési mód választását. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) folyamatosan vizsgálja a különböző gazdasági szereplők fizetési szokásait, azon belül is különös figyelemmel az elektronikus fizetések használatának lehetőségét és mértékét, illetve a mögöttes motivációkat. Ennek a tanulmánynak a célja a lakosság fizetési szokásainak felmérése. A folyamatosan bővülő, főleg tranzakciós adatokat tartalmazó adatszolgáltatások mellett fontos előnye a kérdőíves felméréseknek, hogy különböző szociodemográfiai adatok és szubjektív preferenciákra vonatkozó információk is társíthatók a tranzakciós adatokhoz. Így láthatóvá válik a lakosság fizetési szokásainak, preferenciáinak számszerű megoszlása, valamint az is, hogy milyen intézkedések hathatnak az egyes fizetési módok elérhetőségének és használati arányának megváltozásaira.

A tanulmány második fejezetében ismertetjük az elemzésünk módszertanát, a harmadik fejezetben a témához kapcsolódó eddigi hazai, illetve nemzetközi írásokat és azok tartalmait mutatjuk be röviden. A negyedik fejezetben a felnőtt lakosság pénzforgalmi szokásait vizsgáljuk aggregált szinten, majd az ezt befolyásoló tényezőket kutatva az ötödik fejezetben különböző szociodemográfiai tényezők alapján képzett csoportonként végzünk elemzést. A hatodik fejezetben nemzetközi adatokkal hasonlítjuk össze a hazai számokat, a hetedik fejezetben pedig a tanulmányunk főbb eredményeit foglaljuk össze.

2. Módszertan

Az elemzés alapját a Magyar Nemzeti Bank által 2020 őszén lebonyolított kérdőíves felmérés képezi, melynek célja a magyar lakosság fizetési szokásainak feltérképezése volt. Az 1500 fős minta reprezentatívnak tekinthető a 18 év feletti hazai lakosságra vonatkozóan nem, életkor, iskolai végzettség, valamint régió és településtípus szerint. Az adatfelvétel személyes megkereséssel történt, a válaszadók által kitöltött kérdőív különféle kvantitatív és kvalitatív információk mellett egyéb szociodemográfiai jellemzőket is tartalmazott (pl. háztartás jövedelme, munkaerőpiaci státusz, munkahely jellege).¹

A felmérés részét képezte egy úgynevezett fizetési napló is, melynek használata a hasonló fókuszú kutatások során világszerte elterjedt. A naplózás során a válaszadónak az adatfelvételt megelőző napon végzett tranzakcióit kellett regisztrálnia, ideértve nem csupán a vásárlásokat, hanem például a közüzemi számlák fizetését, vagy a magánszemélyeknek adott pénzt is. A naplóban a fizetett összeg és a fizetési mód mellett a fizetési helyzet rövid leírása is szerepelt, emellett tartalmazott kérdést a válaszadó pénztárcájában aktuálisan tartott készpénzmennyiségre vonatkozóan is. A kérdőív további része az elektronikus pénzforgalmi infrastruktúrához való hozzáféréssel kapcsolatos kérdésekkel kezdődött (bankszámlák, bankkártyák száma), majd a kitöltést megelőző egy hónapban végzett átutalási és bankkártyás tranzakciók számával és azok különféle jellemzőivel folytatódott. Ezt követte a kártyás és készpénzes fizetésekkel kapcsolatos attitűdvizsgálat, valamint a készpénzfelvételekre és befizetésekre vonatkozó kérdéscsoport. A kérdőív ezen felül az internetes vásárlások során használt fizetési módokról, a mobilfizetés használatáról, az elektronikus fizetésre való általános nyitottságról, az azonnali átutalások használatáról és a járványhelyzet fizetési szokásokra gyakorolt hatásairól² is tartalmazott kérdéseket.

A különféle fizetési műveletek darabszáma és összege mind a fizetési naplóban, mind pedig a kérdőív további részében önbevalláson alapul, így annak megbízhatóságának ellenőrzése érdekében – ahol erre lehetőség nyílt – összevetettük a Magyar Nemzeti Bank által gyűjtött rendszeres, országos adatszolgáltatásokkal. Elmondható, hogy az összegyűjtött adatok összességében kellő pontosságúak ahhoz, hogy azok elemzése alapján megalapozott következtetéseket vonhassunk le, azokat az eseteket pedig, ahol szignifikáns eltérések figyelhetők meg, és így ez az adatok értelmezését is befolyásolhatja, külön jelezzük.

Az adatszolgáltatásoktól való jelentős eltérés elsősorban a fizetési naplónál megfigyelhető, ha az abban szereplő helyszíni vásárlások adatait összevetjük a 2020. szeptember-októberi online pénztárgép (OPG) adatbázissal, melyben valamennyi online pénztárgépen végzett tranzakció szerepel. Az összehasonlítás eredményeként elmondható, hogy a fizetési napló alapján számolt készpénzhasználati arány mind a tranzakciók darabszáma (77 százalék helyett 59 százalék), mind pedig azok összesített értéke (59 helyett 43 százalék) esetén elmarad a valós adatoktól, emellett pedig a naplózott tranzakciók átlagértéke is jelentősen nagyobb az OPG adatok alapján számoltnál, különösen a készpénzes fizetések esetén. Ezek alapján összességében feltételezhető, hogy a napló kitöltése során a válaszadók általánosan kevésbé emlékeztek az előző napon végzett kisebb értékű tranzakcióikra, különös tekintettel azokra, amelyeket készpénzben fizettek. Így az összesített leíró statisztikai mutatók önmagukban nem tekinthetők mérvadónak, azonban a készpénzes és elektronikus tranzakciók adatainak összehasonlítása, valamint a demográfiai és a fizetési helyzetekkel kapcsolatos összefüggések alapján továbbra is levonhatóak releváns következtetések, melyek az 5. fejezetben olvashatóak.

¹ A vizsgált lakossági csoportok súlyozott megoszlása a Melléklet 1. táblázatában megtekinthető.

² Ennek eredményeit már egy korábbi tanulmányunkban is felhasználtuk (Deák et al. 2021), amelynek elérhetősége: A-koronavirus-jarvany-hatasa-a-magyarorszag-penzforgalomra-2020-ban.pdf (mnb.hu)

3. Irodalomösszefoglaló

A Magyar Nemzeti Bank az elmúlt években több alkalommal is végzett hasonló fókuszú kutatásokat. Ilyés – Varga (2015) a szociodemográfiai tényezők háztartások pénzforgalmi szokásaira gyakorolt hatásait elemezte 1000 fős reprezentatív minta kérdőíves lekérdezésével, különös tekintettel az elektronikus fizetések használatára, megállapítva, hogy e téren elsősorban az iskolai végzettség, valamint a jövedelem bír jelentős magyarázó erővel. Végső et al. (2018) hasonló módszertannal készült kutatása elsősorban a készpénzhasználatra, valamint annak szubjektív megítélésére koncentrált. Eredményeik megerősítik a végzettség és a jövedelem fizetési preferenciákra gyakorolt hatását, emellett fontos következtetésük, hogy a magyar lakosság nagy része erőteljesen készpénzorientált ugyan, de a jövőben elképzelhetőnek tartja az elektronikus fizetésekre való áttérést is. Az elektronikus fizetések hazai helyzetét, elterjedtségét emellett a közelmúltban az Elektronikus Fizetési Szolgáltatók Szövetsége is vizsgálta (EFISZ 2021) kérdőíves módszertannal, a hangsúlyt a vidéki lakosságra, valamint a koronavírus-járvány által indukált változásokra helyezve. A kutatás főbb tanulságai, hogy bár a legelterjedtebb fizetőeszköz a hazai településeken továbbra is egyértelműen a készpénz – melyet egyben a legolcsóbb fizetési módnak is tartanak a válaszadók – gyors és kényelmes volta miatt az érintéses bankkártyás fizetés is népszerű, a járványhelyzet pedig 2020-2021 folyamán számottevően hozzájárult az elektronikus fizetések terjedéséhez.

Emellett más jegybankok is rendszeresen publikálnak kérdőíves és fizetési naplós lekérdezésen alapuló tanulmányokat a lakosság fizetési szokásaival és preferenciáival kapcsolatban. Az Európai Központi Bank legutóbb 2019-ben (ECB 2020) és 2016-ban (Esselink – Hernández 2017) bonyolított le az eurozóna teljes lakosságát lefedő felmérést, mely mind a készpénz, mind az elektronikus fizetési módok különböző helyzetekben történő használatát, illetve az azok iránti attitűdöt is vizsgálta. Fontos megállapítás, hogy a készpénzhasználat – bár folyamatosan csökkenő tendenciát mutat – továbbra is az elsőszámú fizetési módnak tekinthető az eurozónán belül 73 százalékos használati aránnyal, annak ellenére, hogy 2019-ben a válaszadók saját bevallásuk szerint már jellemzően szívesebben fizettek elektronikusan, mint bankjegyekkel vagy érmékkel, az online vásárlások esetén pedig szinte elenyésző a készpénzes fizetések aránya. A Federal Reserve 2016 óta minden év októberében végez elsősorban fizetési naplón alapuló kutatást, melynek célja, hogy feltárja az USA lakosságának fizetési szokásait, valamint az azokat érintő időbeli trendeket. A legfrissebb, 2020-as eredményekről Greene – Stavins (2021) közlésében, a koronavírus-járvány kitörését megelőző 2019-es adatokról pedig Kim et al. (2020) összefoglaló elemzésében olvashatunk. A tapasztalatok szerint az Egyesült Államokban a készpénzhasználat aránya jelentősen elmarad ugyan az Európában tapasztalt mértéktől, azonban a járványhelyzetet megelőző néhány évben nem mutatott szignifikáns csökkenést, míg a pandémia a közelmúltban elsősorban a kisebb értékű készpénzes fizetéseknél okozott visszaesést. A svájci jegybank először 2017-ben (SNB 2017) majd 2020-ban (SNB 2020) mérte fel az országon belül jellemző fizetési preferenciákat, valamint utóbbi kutatás esetén a pandémia által kiváltott hatásokat is. Az eredmények alapján – bár továbbra is szinte valamennyi válaszadó fizet legalább alkalmanként készpénzzel – a készpénzhasználat három év alatt rendkívül sokat veszített népszerűségéből, aránya 70 százalékról 43 százalékra csökkent, melyben a koronavírus-járvány kitörése is jelentős szerepet játszott. Ugrásszerűen nőtt viszont a különféle innovatív fizetési megoldások (pl. mobilfizetés) elterjedtsége, melyet valamilyen formában már a lakosság közel fele használ. A holland jegybank 2007-től kezdve éves gyakorisággal készít fizetési naplót, valamint részletes kérdőívet is tartalmazó felmérést a háztartások fizetési szokásairól, melynek adatai részét képezik az Európai Központi Bank átfogó tanulmányainak, valamint számos önálló elemzés alapjául is szolgálnak, melyek a fizetési módok közötti választás különböző aspektusait vizsgálják (pl. Cruijisen – Knobben 2021, Cruijisen et al. 2017, Cruijisen – Plooij 2015).

Hasonló, változó időközönként végzett lakossági felmérések alapján készült elemzéseket többek között az ausztrál (Caddy et al. 2020), a kanadai (Henry et al. 2018) és a japán (Fujiki 2020) jegybank is rendszeresen közöl. Érdemes kiemelni továbbá Bagnall et al. (2016) munkáját, mely 7 országból származó fizetési naplós felmérés adatait összehasonlítva vizsgálja a fizetési preferenciák nemzetközi mintázatait, megállapítva, hogy a készpénzhasználat aránya jelentős eltéréseket mutat hasonló gazdasági teljesítménnyel rendelkező országok között is, mely részben magyarázható ugyan az elektronikus fizetési infrastruktúrák különböző jellegével és fejlettségével, valamint az eltérő fogyasztási szokásokkal, azonban vélhetően nehezen azonosítható, kulturális jellegű tényezők is szerepet játszanak benne. Valamennyi vizsgált országban igaz azonban, hogy a készpénzhasználat szignifikánsan gyakoribb kis értékű tranzakciók esetén. Cruijisen – Horst (2019) pedig a korábbi

holland adatfelvételek alapján a fizetési módok közötti választás szociológiai és pszichológiai aspektusainak modellezésére tesz kísérletet, eredményeik szerint a döntésben kulcsfontosságú a különféle fizetőeszközök bizonyos tulajdonságainak (elsősorban biztonság, gyorsaság és elfogadottság) szubjektív megítélése, valamint a média által közvetített viselkedésminták, melyek az egyes fizetési módok használatát különböző életkorokhoz vagy élethelyzetekhez kapcsolják.

A koronavírus-járvány fizetési szokásokra gyakorolt hatásai szintén számos, friss tanulmány fókuszát képezik. Kotkowski – Polasik (2021) 22 európai országra kiterjedő kérdőíves lekérdezéssel vizsgálta az elektronikus fizetési módok térnyerésének főbb mintázatait, Rösl – Seitz (2021) pedig a krízishelyzetek készpénzre gyakorolt hatásairól közölt átfogó elemzést. A koronavírus-járvány magyarországi pénzforgalomra gyakorolt hatásáról Deák et al. (2021) írtak. A jelenséget és annak különféle jellegzetességeit a nemzeti jegybankok is aktívan kutatják, melyek eltérő mértékben ugyan, de minden esetben a készpénzhasználat visszaeséséről és az elektronikus fizetések népszerűbbé válásáról számolnak be, arról azonban megoszlanak a vélemények, hogy a jelenség ideiglenesnek tekinthető-e, vagy a változások hosszabb távon is fennmaradnak majd. A témában már elérhetőek az olasz (Ardizzi et al. 2020), a holland (Jonker et al. 2020), az angol (Caswell et al. 2020), a svájci (Kraenzlin et al. 2020) és a kanadai (Chen et al. 2020) jegybank korai elemzései, emellett pedig rendelkezésre állnak előzetes adatok és következtetések az EKB (Panetta 2021) részéről és Németországból (Bartzsch 2021) is.

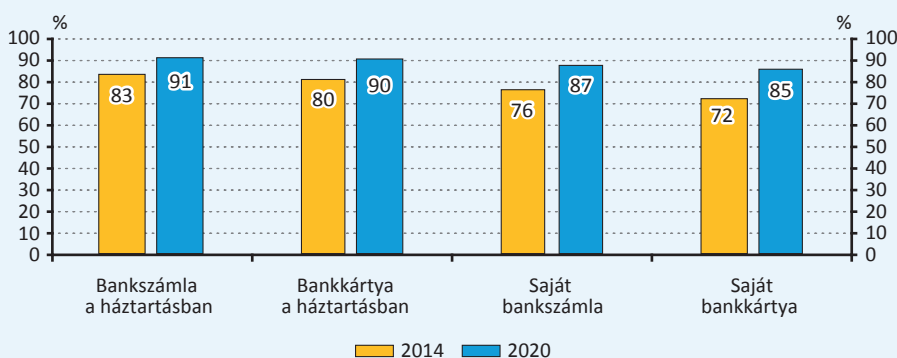
4. A háztartások pénzforgalmi szokásainak aggregált leíró statisztikái

Ebben a fejezetben megvizsgáljuk, hogy a teljes magyar háztartási szektor milyen arányban fér hozzá az elektronikus fizetési szolgáltatásokhoz, milyen formában kapja a rendelkezésére álló jövedelmét (készpénzben vagy elektronikusan) és azt milyen formában költi el (elektronikusan vagy felveszi készpénzben). Emellett bemutatjuk, hogy a különféle demográfiai csoportok milyen arányban használják az egyes fizetési módokat, és ez hogyan változott az elmúlt években. Egyre több innovatív fizetési megoldás válik elérhetővé, amelyeket már számos különböző helyzetben lehet használni, illetve az internetes fizetés is egyre népszerűbb, így igyekeztünk minél több tranzakciós szituációt megvizsgálni, hogy megállapítható legyen, hogy az egyes fizetési módok mely helyzetekben népszerűbbek.

4.1. A LAKOSSÁG BANKKÁRTYA ÉS BANKSZÁMLA LEFEDETSÉGE

Napjainkban már szinte mindenki könnyen használhatja az elektronikus fizetési módokat, 6 év alatt közel 10 százalékpontot emelkedett a bankszámla és bankkártyalefedettség. A felnőttkorú lakosság 87 százaléka rendelkezik legalább egy bankszámlával és 85 százaléka legalább egy bankkártyával. (1. ábra) A bankszámlával igen, de bankkártyával nem rendelkezők aránya csupán 1,5 százalék, míg a bankszámlával nem, de bankkártyával (pl. más számlájához kapcsolódó társkártyával) rendelkezők aránya elhanyagolható, 0,35 százalék. Az egynél több bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya rendre 3 és 11 százalék. A háztartások szintjén vizsgálva, a bankszámla- és bankkártya-birtoklás arányai még magasabbak. A magyar háztartások 91 százalékában található legalább egy bankszámla és 90 százalékában pedig legalább egy bankkártya. A bankszámlával igen, de bankkártyával nem rendelkező háztartások aránya 0,9 százalék.

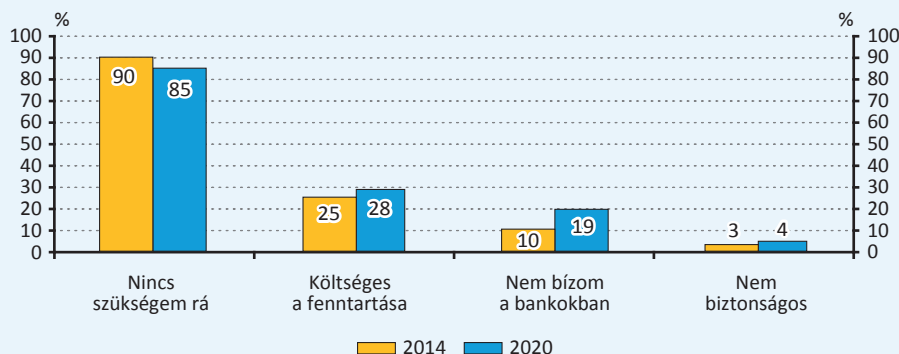
1. ábra
A lakosság bankkártya és bankszámla lefedettsége és annak változása

Azon válaszadók esetén, akik nem rendelkeznek bankszámlával vagy bankkártyával, a mögöttes okokra vonatkozóan is tettünk fel kérdéseket. A bankszámlával nem rendelkező lakosok 62 százaléka nem tartja szükségesnek a bankszámlát, 28 százalékuk költségesnek tartja annak fenntartását, 23 százalékuk esetén másvalakinek van a családban, 19 százalékuk nem bíz a bankokban és emiatt nincs bankszámlája, 4 százalék pedig biztonsági aggályok miatt nem nyit számlát. (2. ábra) A bankkártyával nem rendelkező lakosok 40 százaléka a költséges fenntartás, 26 százaléka a bankok iránti bizalmatlanság miatt nem rendelkezik bankkártyával. További 22 százaléknál jelent meg indokként az, hogy más valakinek van kártyája a családban, 19 százalékuk pedig nem tartja biztonságosnak. Az MNB 2014-es felméréséhez képest kevesebben

választották azt a bankszámla esetében, hogy nincs rá szükség³, a bizalmatlanság, a biztonságérzet hiánya és a költséges fenntartás aránya pedig nőtt.

2. ábra
Bankszámlával nem rendelkezés okai 2014-ben és 2020-ban

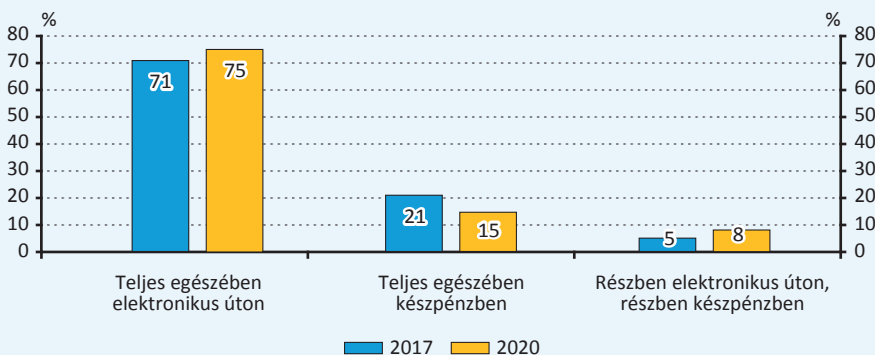

Megjegyzés: A 'nincs szükségem rá' kategória a 'nincs szükségem rá' és a 'más valakinek van a családban' válaszok összesítéseként szerepel az előző felméréssel való összehasonlíthatóság miatt.

4.2. A RENDSZERES JÖVEDELEM FORMÁJA ÉS A KÉSZPÉNZFELVÉTELI, VALAMINT KÉSZPÉNZTARTÁSI SZOKÁSOK

A különféle fizetési módok használatát alapjaiban határozza meg, hogy a lakosság milyen módon jut rendszeres bevételhez: elektronikus úton, készpénzben vagy esetleg a kettő valamilyen kombinációjában. Bár napjainkban már sokak számára magától értetődőnek tűnhet, hogy fizetésünk bankszámlára érkezik, melyről később igény szerint veszünk fel készpénzt, felmérésünk fontos tanulsága, hogy bizonyos demográfiai csoportokon belül továbbra sem elhanyagolható azok aránya, akik részben vagy kizárólag készpénzben kapják jövedelmüket. Eredményeink szerint míg a rendszeres jövedelemmel rendelkező hazai felnőtt lakosság 75 százaléka elektronikus úton kapja jövedelmét, 15 százaléka teljes egészében készpénzben kapja azt, további 8 százalék pedig vegyesen jut elektronikus és készpénzes bevételekhez. (3. ábra) Értelmszerűen ezen csoportok esetén a mindennapi tranzakciókban is nagyobb szerephez jut a készpénzhasználat, mivel a készpénzes bevételek befizetése bankszámlára (számlapénzzé történő konvertálása) – legalábbis fizetési céllal – nem jellemző. Az adatokat a hasonló, 2017-es kutatással összehasonlítva elmondható, hogy a készpénzes jövedelemmel rendelkező válaszadók aránya 6 százalékponttal csökkent, vagyis – figyelembe véve a mintaelemszámokat is – szignifikáns eltolódás figyelhető meg az elektronikus jövedelemmel rendelkezők felé.

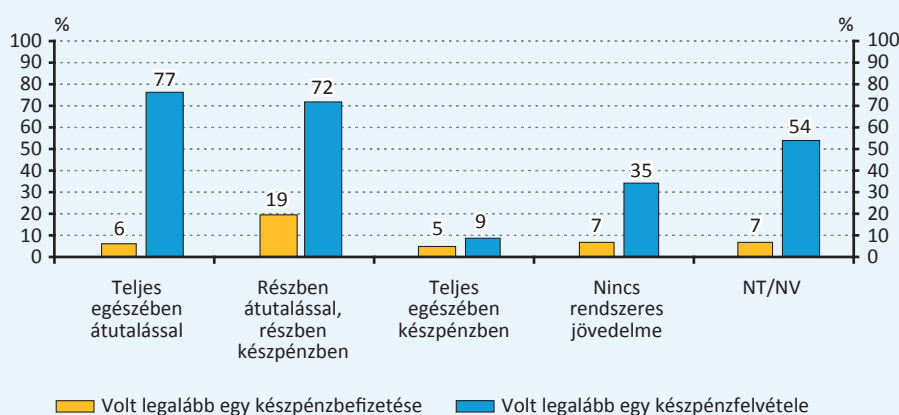
3. ábra
A rendszeres jövedelem formája

³ A 'nincs szükségem rá' kategória a 'nincs szükségem rá' és a 'más valakinek van a családban' válaszok összesítéseként szerepel az előző felméréssel való összehasonlíthatóság miatt.

Azok, akik jövedelmüket kizárólag elektronikus úton kapják, kénytelenek készpénzt felvenni, ha fizetési tranzakcióikat – akár személyes preferenciáikból adódóan, akár kényszerűségből – bankjegyekkel és érmékkel kívánják teljesíteni. A felmérés tárgyát képezték a lakosság készpénzfelvételi szokásai is, azaz, hogy a válaszadók milyen módon, milyen gyakorisággal és milyen értékben vesznek fel készpénzt. A rendszeres elektronikus jövedelemmel rendelkezők közel negyede a lekérdezést megelőző hónapban nem végzett ilyen jellegű tranzakciót, míg a lakosság fennmaradó részének többsége egy (36 százalék) vagy két alkalommal (28 százalék) vett fel készpénzt. (4. ábra) Ezen eredmények megerősítik azt a korábban is megfogalmazott tapasztalatot (Végső et al. 2018), mely szerint a lakosság egyértelműen a havi kétszeri ingyenes készpénzfelvételhez alkalmazkodva intézi ilyen tranzakcióit, hiszen csekély – és a 2017-es adatokhoz viszonyítva enyhén csökkenő tendenciát mutat – azok aránya, akik túlléplik ezt a gyakoriságot. A készpénzfelvetelek értékét tekintve elmondható, hogy a válaszadók havonta összesen átlagosan 84 500 forinthez, alkalmanként pedig átlagosan 59 300 forinthez jutnak hozzá ilyen módon. Érdemes továbbá megemlíteni, hogy a készpénzfelvétel napjainkban már lényegében egyet jelent az ATM berendezések használatával. A bankfióki pénztárakban vagy postán történő felvételek darabszámainak aránya a 2017-es adatfelvételhez képest szignifikáns csökkenést mutat, és összességében elenyészőnek tekinthető (3,8, illetve 0,6 százalék), ez alól pedig csupán néhány demográfiai csoport (pl. idősek vagy kistelepüléseken élők) tekinthető kivételnek. A készpénzbefizetési szokásokat vizsgálva az látható, hogy akik teljesen készpénzben kapják a jövedelmüket azoknak csupán 5 százalékuk fizet be készpénzt, ezzel ellentétben a részben átutalással részben készpénzes jövedelemmel rendelkezők közel ötöde szokott készpénzt befizetni számlájára.

4. ábra
Készpénz befizetés és készpénzfelvételi szokások a rendszeres jövedelem formája szerint

A fizetési naplóból származó készpénztartással kapcsolatos adatokat vizsgálva elmondható, hogy a hazai lakosság mindössze 2 százalékára igaz, hogy egyáltalán nem hord magával készpénzt, amely arra enged következtetni, hogy a pénztárcánkban levő bankjegyek és érmék mennyiségét nem csupán a fizetési preferenciáink határozzák meg. A jelenség háttere valószínűsíthetően többrétű, egyrészt szerepet játszhat abban a kényszerű készpénztartás is, azaz, hogy a mindennapi tranzakcióik során alkalmanként azok is rákényszerülnek a készpénzhasználatra, akik egyébként egyértelműen az elektronikus fizetési módok használatát preferálják. Másrészt a pénztárcánkban tartott készpénz feltehetően arra is utal, hogy a lakosság napjainkban is szükséges biztonsági tartalékként tekint a magukkal hordott bankjegyekre és érmékre. Az adatok alapján a magyarok pénztárcáiban átlagosan 12 800 forint található, a lakosság túlnyomó része, 73 százaléka azonban ennél kevesebb készpénzt hord magánál, 39 százalék esetében pedig az 5 000 forintot sem éri el a náluk lévő készpénz értéke. A kérdés jelentőségét jól mutatja Arango-Arango et al. (2018) kutatása, melyben a szerzők fejlett gazdaságokban megfigyelhető magas készpénzhasználat statisztikai eszközökkel történő magyarázata során többek között arra a következtetésre jutnak, hogy a fogyasztók hajlamosak a – különböző okokból – maguknál tartott készpénz minél gyorsabb elköltésére, ezzel is növelve a készpénzes fizetések részarányát.

4.3. A KÜLÖNBÖZŐ FIZETÉSI MÓDOK HASZNÁLATI ARÁNYAI

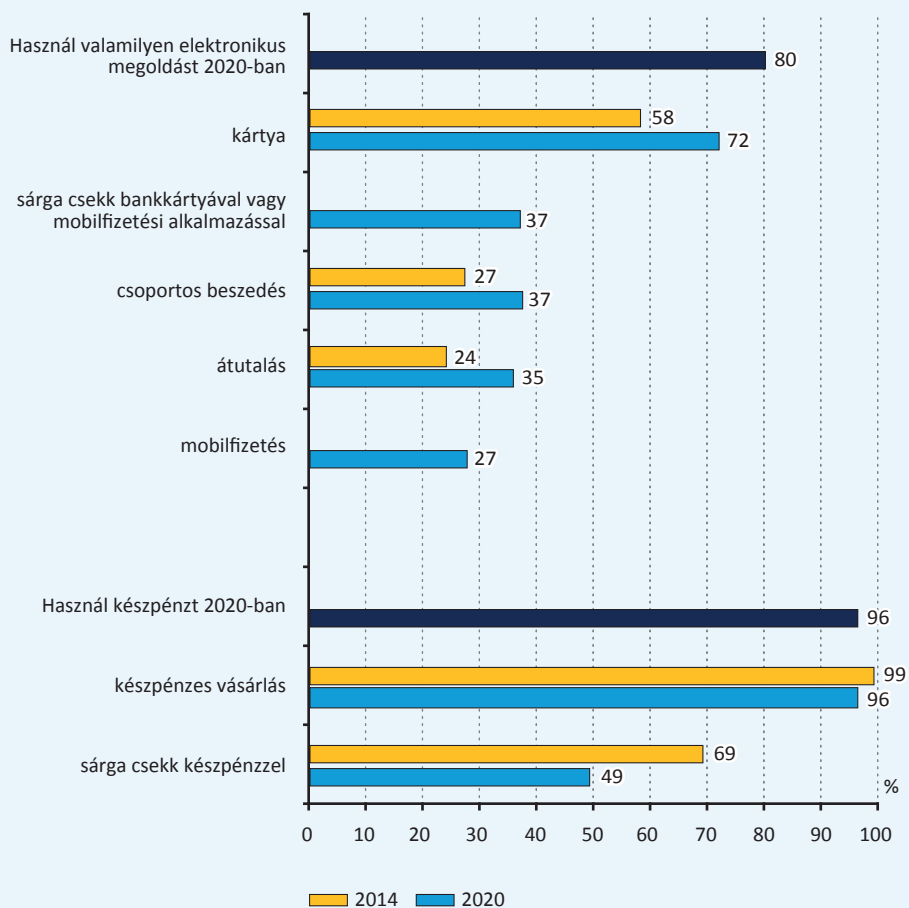
A kérdőívben a főbb fizetési módok, készpénz, kártya, átutalás, csoportos beszedés, valamint sárga csekk használatát is felmértük aggregált szinten, illetve különböző tranzakciós helyzetekben. A kártya és átutalás esetében arra kérdeztünk rá, hogy az elmúlt hónapban használták-e az adott fizetési módot, amennyiben pedig igen, a különböző helyzetekben és mó-

dokban történő használatot is vizsgáltuk. A számlafizetés és az interneten vásárlás esetében az adott fizetési helyzetekben releváns fizetési módok használatának rendszerességét (rendszeresen, alkalmanként, illetve soha) vizsgáltuk. Mivel egyre elterjedtebb a mobiltelefon használata fizetésnél, ezért ennek használati szokásait is felmértük különböző helyzetekben. A jelenlegi használati hajlandóság felmérése mellett a külső okokat is igyekeztünk különböző fizetési szokásokat felmérő kérdésekkel jobban megvizsgálni.

Az adatok alapján látható, hogy továbbra is a készpénz a legtöbbször által használt fizetési mód, a felnőtt lakosság 96 százaléka használja⁴, emellett azonban már a lakosság 80 százaléka vesz igénybe legalább egy elektronikus fizetési módot is. (5. ábra) Az elektronikus fizetési módokon belül a legnépszerűbb a kártyás fizetés, ezt a lakosság közel háromnegyede használja, ezt követi közel holtversenyben a sárga csekk bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással történő kiegyenlítése, a csoportos beszedés és az átutalás, ezek a fizetési módok a felnőtt lakosság több mint egyharmadánál figyelhetőek meg. A készpénzhasználaton belül a sárga csekk készpénzes fizetést a felnőtt lakosok 50 százaléka használja. A kártyás fizetést használók aránya az elmúlt 6 évben 14 százalékponttal nőtt, az átutalás 11, a csoportos beszedés pedig 10 százalékponttal emelkedett, míg a sárga csekk készpénzes kiegyenlítésének használati arányában 20 százalékpontos csökkenés látható. Emellett fontos megemlíteni, hogy a lakosok már több mint negyede használ mobil fizetésnél.

5. ábra
Fizetési módok használatának aránya

Megjegyzés: A sötétkéssel jelölt 'használ valamilyen elektronikus megoldást 2020-ban', illetve a 'használ készpénzt 2020-ban' kategóriák azoknak a felnőtt lakosoknak az arányát jelölik, akik használtak bármilyen fizetési helyzetben legalább egyféle elektronikus fizetési megoldást, illetve készpénzt. A többi kategória pedig, az adott fizetési módot használók felnőtt lakosokon belüli arányát jelöli.

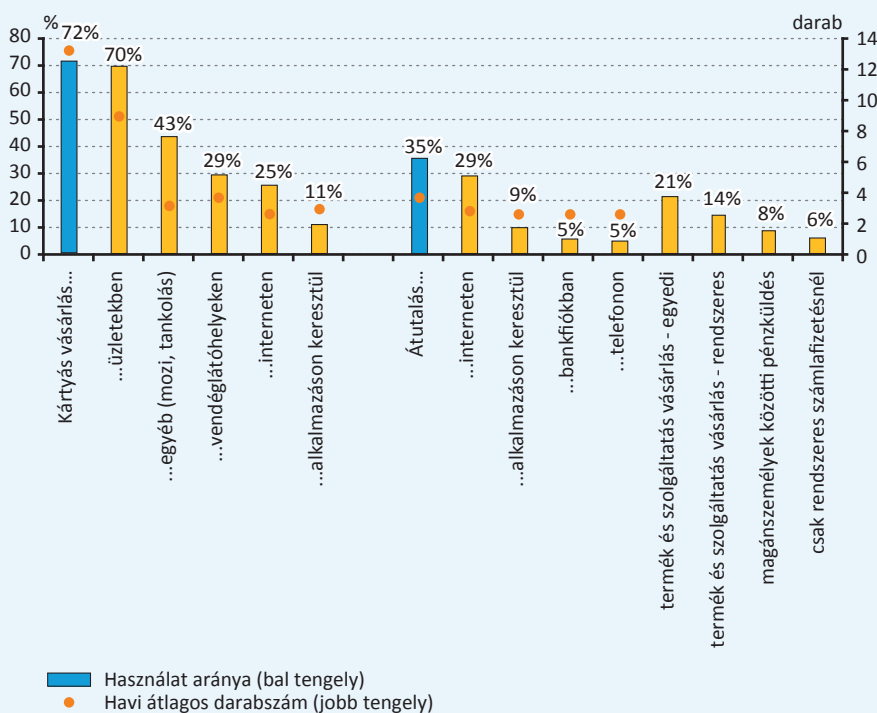
⁴ A készpénz használati aránya több kérdés alapján lett becsülve: (1) ha minden fizetési helyzetnél azt jelölte meg a válaszadó, hogy mindenhol elektronikusán fizetne, ha lehetne és (2) a naplóban és (3) számlafizetés esetében sem jelölt készpénzes tranzakciót, akkor készpénzt nem használnak lett jelölve az adott kitöltő, máskülönben pedig készpénzhasználónak.

A kártyahasználatot különböző fizetési helyzetekben is megvizsgálva az látható, hogy az üzletekben és egyéb kártyás vásárlásoknál (mozi, tankolás) használják a leggyakrabban, 70, illetve 43 százaléka a lakosságnak, majd ezt a vendéglátóhelyeken és interneten történő kártyás fizetés 29, illetve 25 százalékos használati aránnyal követi. (6. ábra) Átutalást a lakosság 35 százaléka használ, ezen belül fizetési helyzetek szerint pedig az internetes átutalás tekinthető a leggyakoribbnak, a felnőtt lakosság 29 százaléka utal ilyen módon. Ezt az alkalmazáson keresztüli átutalásos vásárlás követi 9 százalékkal, a bankfióki és telefonos átutalást pedig a lakosság 5-5 százaléka használja. Az átutalás használatát a tranzakció célja tekintetében is vizsgáltuk. A termék és szolgáltatás vásárlással kapcsolatos egyedi (nem rendszeres) átutalás a leggyakoribb kategória, a lakosság 21 százaléka használja ebben a helyzetben az átutalást. Ezt követi 14 százalékkal a termék és szolgáltatás vásárlással kapcsolatos rendszeres átutalás, és 8 százalékkal a magánszemélyek közötti pénzküldés. A lakosság 6 százaléka csak a rendszeres számlafizetésnél használja az átutalást.

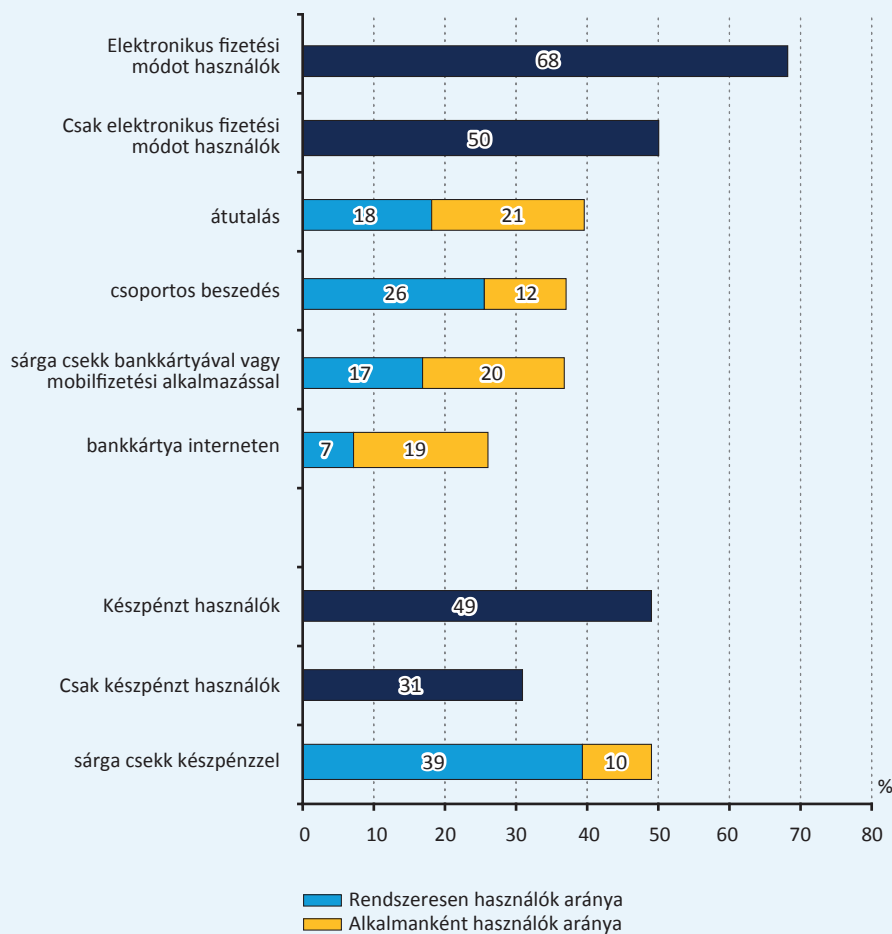
Azok, akik fizetnek kártyával vagy átutalással, az elmúlt évek során egyre gyakrabban teszik azt. A kártyával fizetők havonta átlagosan 13,3 tranzakciót bonyolítanak le, míg az átutalás esetében 3,6 a havi átlagos tranzakciószám. (6. ábra) A használati arányok esetében kialakult sorrend az egyes fizetési helyzeteknél kissé eltér a tranzakciószámokat nézve. Továbbra is az üzletekben figyelhető meg a legtöbb kártyás tranzakció, a lakosság nemcsak a legnagyobb kártyahasználati arányt jelölte itt, hanem akik használják ebben a helyzetben a kártyát, a legtöbb tranzakciót is itt bonyolítják le, havonta átlagosan 8,9 darabot. A vendéglátóhelyeken kártyával fizetők havonta átlagosan 3,6 kártyás tranzakciót végeznek, ami azt jelenti, hogy ugyan az egyéb kártyás vásárlás (mozi, tankolás) esetében a lakosság nagyobb része használ kártyát, mint vendéglátóhelyeken, mégis több kártyás tranzakciót bonyolítanak le a vendéglátóhelyen, mint más fizetési helyzetekben. Az alkalmazáson keresztüli kártyás fizetésnél is hasonló a helyzet: ennek használati aránya ugyan kisebb, mint az internetes vásárlásoknál, de a fizetési mód használói havonta átlagosan több tranzakciót bonyolítanak le alkalmazáson keresztül, mint az internetes vásárlások során.

6. ábra
Kártyás vásárlások és átutalások használati aránya és havi átlagos darabszáma egyes fizetési helyzetekben

A számlafizetések esetében a felnőtt lakosság 68 százaléka használ valamilyen elektronikus fizetési módot és 49 százaléka használ készpénzt. (7. ábra) Ezen belül 50 százalékra tehető a csak elektronikus fizetési módot használók aránya és 31 százalékra a készpénz mellett elkötelezetteké. Az egyes fizetési módokat külön vizsgálva továbbra is a leggyakoribb a sárga csekken, készpénzzel történő fizetés, a felnőtt lakosság 49 százaléka használja ezt a fizetési módot. Ezt követi az átutalás 40 százalékkal, majd a csoportos beszedés és a sárga csekken bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással történő fizetés, ezeket a lakosság 37 százaléka használja. A bankkártyával interneten történő számlafizetés esetében 26 százalékos a használati arány. Emellett fontos megemlíteni, hogy a használat rendszerességét is figyelembe véve eltérő szokások láthatóak a fizetési módoknál. A rendszeresen alkalmazott fizetési módok közül a sárga csekk készpénzzel történő kiegyenlítése és a csoportos beszedés emelkedik ki 39, illetve 26 százalékkal, míg a többi esetben az alkalmi használók aránya meghaladja a rendszeres használókéét.

7. ábra
Fizetési módok használata számlafizetésnél

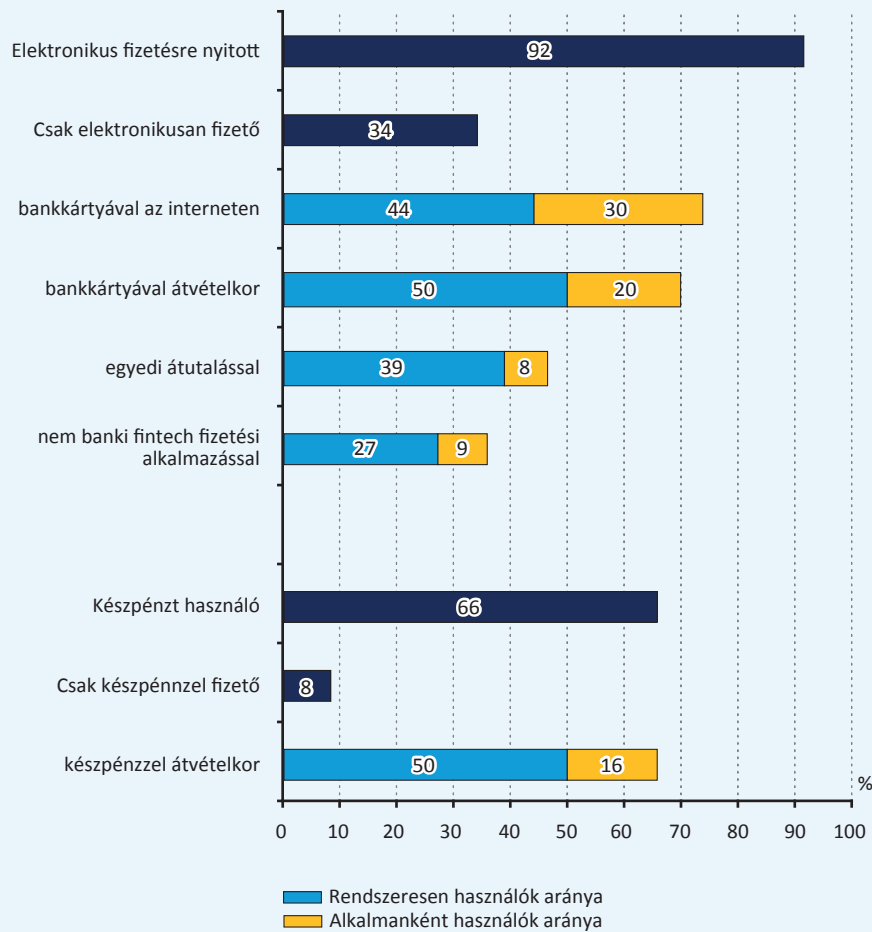

Megjegyzés: A sötétkékkel jelölt 'elektronikus fizetési módot használók', illetve a 'készpénzt használók' kategóriák azoknak a felnőtt lakosoknak az arányát jelölik, akik használtak számlafizetésnél legalább egyféle elektronikus fizetési megoldást, illetve készpénzt. A 'csak elektronikus fizetési módot használók', illetve 'csak készpénzt használók' esetében pedig a kizárólag elektronikus, illetve készpénzt használók arányát jelöltük meg. A többi kategória pedig, az adott fizetési módot használók felnőtt lakosokon belüli arányát jelöli.

Az internetes vásárlást vizsgálva megállapítható, hogy a felnőtt lakosság 31 százaléka vásárol interneten. Az interneten vásárlókon belül szinte mindenki használ legalább egy elektronikus fizetési lehetőséget, míg készpénzzel a lakosok kétharmada szokott fizetni. (8. ábra) Az interneten vásárló felnőtt lakosok harmada csak elektronikusan fizető, míg kizárólag készpénzt az interneten vásárlók mindössze 8 százaléka használ. Az ebben a fizetési helyzetben releváns fizetési módokat külön-külön is vizsgálva az látható, hogy ezek közül a bankkártyával interneten történő fizetést választják a legtöbben, az interneten vásárlók 74 százaléka jelölte, hogy így fizet alkalmanként vagy rendszeresen, ezt pedig szorosan követi a bankkártyával átvételkor történő fizetés 70 százalékkal és a készpénzzel átvételkor való vásárlás 66 százalékkal. Egyedi átutalást 47 százalék, nem banki, fintech fizetési alkalmazást pedig az interneten vásárló lakosság 36 százaléka használ internetes

vásárláskor. Az egyes fizetési módok rendszeres használatát vizsgálva az átvételkor bankkártyával, és készpénzzel történő fizetés állnak az első helyen 50-50 százalékos használati aránnyal. Az internetes vásárlások esetén gyakori, hogy egyes weboldalak nem biztosítják valamennyi fizetési mód elérhetőségét, emellett pedig a weboldalak iránti bizalmatlanság is befolyásolhatja a fizetési preferenciákat. Előbbi tényező a különféle elektronikus fizetési módok használatát erősítheti, míg utóbbi révén a készpénzes utánvételes fizetések aránya nőhet, mivel POS terminál nem minden esetben áll rendelkezésre átvételkor. Emellett az egyre fejlődő mobil applikációk, a PSD2 szabályoknak való kényelmesebb megfelelés és a biztonságos fizetési felületek tovább növelhetik az elektronikus tranzakciók arányát az internetes vásárlások esetében.

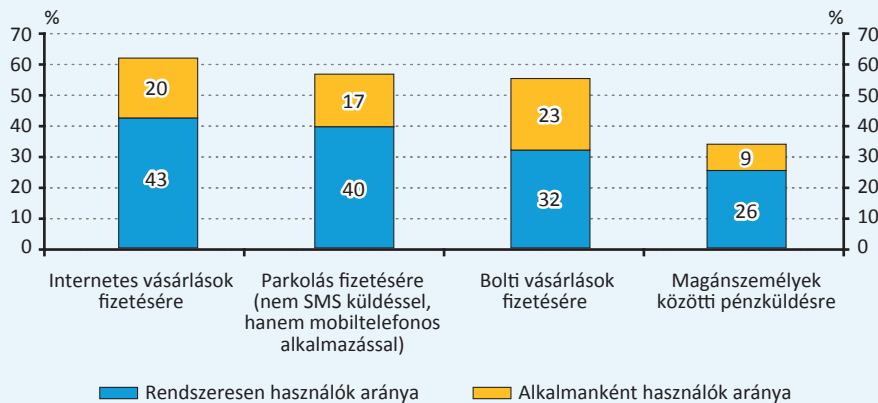
8. ábra
Fizetési módok használata az interneten vásárlókon belül

Megjegyzés: A lakosság 31 százaléka vásárolt interneten, a táblázatban lévő fizetési módok használati aránya az interneten vásárlókon belüli arány. A sötétkéssel jelölt 'elektronikus fizetésre nyitott', illetve a 'készpénzt használó' kategóriák azoknak az interneten vásárló felnőtt lakosoknak az arányát jelölik, akik használtak interneten vásárlásnál legalább egyféle elektronikus fizetési megoldást, illetve készpénzt. A 'csak elektronikusan fizető', illetve 'csak készpénzzel fizető' kategóriák esetében pedig a kizárólag elektronikus, illetve készpénzt használók arányát jelöltük meg.

A felnőtt lakosság 27 százaléka használja legalább egyféle fizetési helyzetben a mobiltelefonját. A különböző tranzakciós situációkat külön vizsgálva az látható, hogy a fizetéskor mobil is használók 62 százaléka internetes fizetésre, 57 százaléka mobiltelefonos alkalmazáson keresztül parkolásnál, 56 százaléka bolti vásárlásokkor, 34 százalék pedig magánszemélyek közötti pénzküldéskor veszi igénybe alkalmanként okostelefonját. (9. ábra) A mobilfizetés rendszeres használatát tekintve ugyanez a népszerűségi sorrend adódik.

9. ábra
Mobilfizetés használati aránya egyes helyzetekben

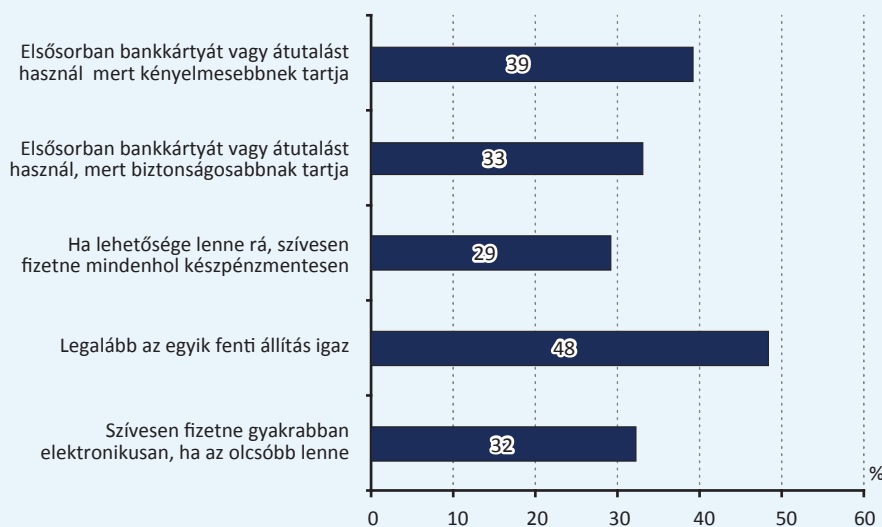
Megjegyzés: A lakosság 27 százaléka legalább egy helyzetben szokott mobillal fizetni, a táblázat azt mutatja meg, hogy a legalább egy fizetési helyzetben mobilfizetést használó lakosok hány százaléka használja az egyes fizetési helyzetekben a mobilját fizetésre.

Összefoglalva a fizetési módok használatára jellemző megfigyeléseket elmondható, hogy ugyan továbbra is a készpénz a legtöbbször alkalmazott fizetési mód, de az elektronikus fizetési módokat is a felnőtt lakosság 80 százaléka veszi igénybe. A korábbi felmérések (Ilyés – Varga 2015, Végső et al. 2018) eredményéhez hasonlóan egyértelműen növekedett az egyes elektronikus fizetési módok használati aránya, míg a legfőbb elektronikus fizetési módoknál (kártya, átutalás, csoportos beszédés) 10 százalékponttal növekedett a használati arány, addig a csak a számlafizetéseknel használt sárgacsekken készpénzzel használati aránya 20 százalékponttal csökkent. Emellett az interneten vásárlás és mobilfizetés is egyre népszerűbb. A lakosok 31 százaléka vásárol interneten, közülük pedig szinte mindenki használ valamilyen elektronikus fizetési megoldást, míg készpénzzel az interneten vásárlók kétharmada fizet legalább alkalmanként. A mobilfizetés lehetőségét a felnőtt lakosság 27 százaléka veszi igénybe. Bizonyos mértékben a pandémia is erősítette az évek során megfigyelhető trendet, a vírus miatti általános óvatosság, illetve a különböző korlátozások is befolyásolhatták az elektronikus fizetési módok használati arányának növekedési ütemét. Az MNB 2020-as elemzése alapján a lakosság 40 százaléka változtatott fizetési szokásain a koronavírus-járvány következtében, ezen belül a lakosság 22 százaléka azt jelezte, hogy ez részéről maradandó változás, azaz nem tervezi a jövőben visszatérni a korábbi fizetési szokásaihoz. Fontos megjegyezni, hogy a készpénzhasználat továbbra is szinte a teljes lakosságra jellemző, mivel még ha elkötelezett is valaki az elektronikus fizetések iránt, vannak olyan fizetési helyzetek, boltok, ahol nincs lehetőség elektronikus módon fizetni. Ebből a szempontból is nagy lépés az, hogy 2021. január 1-től az online pénztárgép használatára kötelezett kereskedőknek biztosítaniuk kell az elektronikus fizetés lehetőségét a vásárlók számára, amely a kiskereskedelem nagy részét érinti. Mivel ez a kötelezettség a kártyaelfogadás mellett az azonnali fizetésen alapuló megoldásokkal is teljesíthető, így ez a kártyahasználat mellett az átutalás használatát is befolyásolhatja a jövőben.

4.4. SZUBJEKTÍV PREFERENCIÁK

Mivel fizetési szokásainkban fontos szerepet játszhat, hogy egyéni megfontolások, szempontok alapján általában a készpénzes, vagy inkább az elektronikus fizetést részesítjük előnyben, így a felmérés erre vonatkozóan is tartalmazott kérdéseket, melyek alapján jobban megismerhetők a magyar lakosság aktuális preferenciái. A súlyozott minta alapján közel 39 százalék azok aránya, akik, ha tehetik, elsősorban bankkártyát vagy átutalást használnak, mert kényelmesebbnek tartják azt, és nem sokkal marad el ettől azon csoport mintegy 33 százalékos mérete sem, akik biztonsági megfontolások miatt preferálják egyértelműen az elektronikus fizetést (a válaszadók egyszerre mindkét opciót megjelölhették, így a két csoport átfedésben lehet egymással). (10. ábra) Az elektronikus fizetési módokról alkotott szubjektív vélemények mellett az azokra való nyitottságról is fontos információt ad, hogy a lakosság közelítőleg 29 százalékára igaz, hogy ha lehetősége lenne rá, szívesen fizetne mindenhol készpénzmentesen.

10. ábra
Fizetési módokkal kapcsolatos preferenciák

A válaszadók 48 százalékára volt igaz a fenti három állítás közül legalább egy, így elmondható, hogy a hazai lakosság közel fele általánosságban a kártyás, illetve átutalással történő fizetést preferálja a készpénzzel szemben. Bár a kérdőívek eltérő felépítése és szövegezése miatt az adatok nem közvetlenül összehasonlíthatóak a legutóbbi felmérés adataival, mindez azonban arra utal, hogy az elmúlt években egyértelműen javult az elektronikus fizetési módok itthoni megítélése, hiszen 2017-ben (Végső et al. 2018) csupán 26 százalék preferálta azokat egyértelműen, további 28 százalék pedig nem tudott dönteni a kérdésben. Érdekes továbbá megemlíteni, hogy jelen felmérés szubjektív preferenciákra vonatkozó eredményei, valamint az online pénztárgép adatbázis tényadatai némileg ellentmondanak egymásnak, hiszen utóbbi alapján elmondható, hogy 2020 folyamán a pénztárgépeken lebonyolított tranzakciók csupán 22 százaléka történt kártyával, ami arra utal, hogy a ténylegesen az elektronikus fizetést választók aránya elmarad azokétól, akik általánosságban a készpénzmentes tranzakciókat preferálják. Ennek hátterében egyrészt az elektronikus fizetés elfogadásának folyamatosan növekvő, de a felmérés idején még az 50 százalékot is csak kevéssel meghaladó aránya állhat, emellett pedig valószínűsíthető, hogy esetenként különféle okokból (pl. megszokás, készpénzben tartott megtakarítás) az elektronikus fizetést előnyben részesítő csoportok is használnak készpénzt olyan szituációkban is, ahol egyéb fizetési mód is rendelkezésre áll.

Az elektronikus fizetések arányának növekedéséhez elengedhetetlen, hogy azok árazása ne jelentsen jelentős versenyhátrányt a készpénzzel szemben. Felmérésünk alapján a lakosság 32 százaléka szívesen fizetne gyakrabban bankkártyával és átutalással, ha az olcsóbb lenne. A jegybank által kiadott Fizetési rendszer jelentés MNB 2021 alapján az ügyfelek átlagosan havi 1600 forintot fizetnek a banki szolgáltatásokért, és ez az összeg meredeken emelkedik az elektronikus aktivitás növekedésével. Az olcsóbb átutalásokkal, illetve a nemzetközileg is elterjedt csomagárazás bevezetésével tovább növekedhetne az elektronikus tranzakciók száma, olyan ügyfelek tranzakcióival is, akik jelenleg még a kedvezőtlen árazás miatt más fizetési formát választanak.

5. A fizetési szokásokat befolyásoló tényezők

A negyedik fejezetben aggregáltan vizsgáltuk a háztartások elektronikus fizetésekhez való hozzáférését, azt, hogy milyen formában kapják a fizetésüket, milyen gyakorisággal és milyen helyzetekben vesznek igénybe különféle fizetési módokat, és milyen szubjektív preferenciák figyelhetők meg ehhez kapcsolódóan. Ebben a fejezetben a különböző szociodemográfiai tényezők szerinti csoportosításban vizsgáljuk a fizetési szokásokat különböző statisztikai módszerekkel, hogy lássuk az ezeket befolyásoló tényezőket és azonosítani tudjuk azok hatását. Először külön-külön hasonlítjuk össze az egyes tényezők alapján képzett csoportok értékeit⁵, majd az összes magyarázó változó hatását a vizsgált eredményváltozókra egyszerre vizsgáljuk ökonometriai módszerekkel, megnézve, hogy melyeknek van erősebb, illetve kevésbé erős hatása a vizsgált eredményváltozóra.

A vizsgálatban szereplő szociodemográfiai tényezők az életkor, a végzettség, a foglalkoztatottsági státusz és a háztartás egy főre jutó jövedelme. Ezek alapján képeztünk több csoportot úgy, hogy azok minél részletesebben vizsgálhatóak és homogének legyenek. Ezek alapján az életkort öt csoportra bontottuk: 18-29, 30-39, 40-49, 50-59 és 60 év feletti korcsoport, az iskolázottságot alapfokú (8 általános iskolai osztály) és azalatti végzettségű, szakmunkásképzőt végzett, érettségivel és felsőfokú végzettséggel rendelkezőkre. A foglalkoztatottsági státuszban megkülönböztettük az aktív dolgozókat, a munkanélkülieket, a tanulókat, nyugdíjasokat és az egyéb státuszban lévőket (rokkantnyugdíjas, GYES/GYED, háztartásbeli/inaktív).

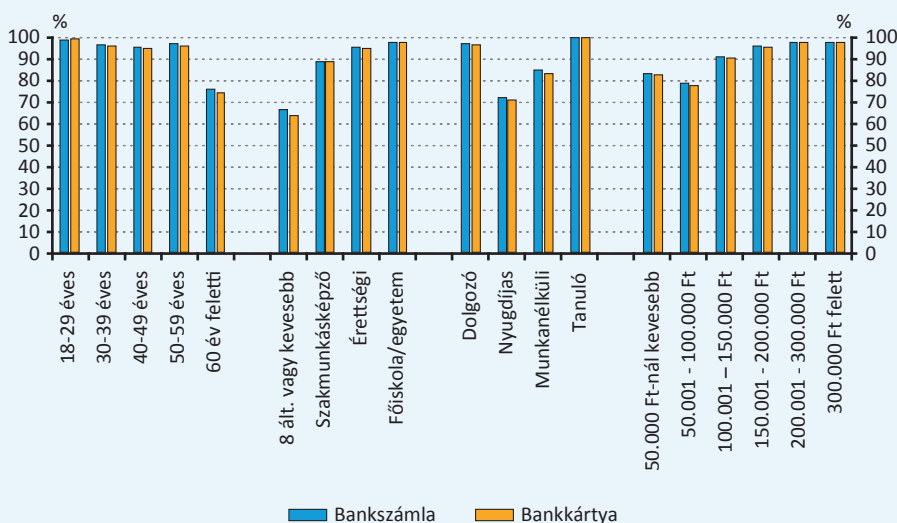
5.1. A LAKOSSÁG BANKKÁRTYA ÉS BANKSZÁMLA LEFEDETTSÉGET BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

Az, hogy valakinek van-e saját bankszámlája vagy bankkártyája, illetve legalább a háztartás más tagja rendelkezik-e ezekkel, szignifikánsan függ attól, hogy az adott illető 60 év feletti-e, legalább szakmunkásképző végzettséggel rendelkezik-e, nyugdíjas és munkanélküli foglalkoztatottsági státusszal rendelkezik-e és hogy eléri-e a háztartására jellemző egy főre jutó jövedelem a legalább 100 ezer forintot. Míg a 60 év alatti felnőtt lakosok háztartásában szinte biztos, hogy található bankszámla és bankkártya, addig a 60 év felettieknek ez már csupán háromnegyedére igaz. (11. ábra, Melléklet 2. táblázat) Az iskolai végzettséget tekintve az alapfokú vagy kisebb végzettséggel rendelkezőknél figyelhető meg a legnagyobb törés: míg ezen csoport háztartásainak kétharmada fér hozzá bankszámlához, bankkártyához, addig a szakmunkások, érettségivel és felsőfokú végzettséggel rendelkezők rendre 89, 95 és 98 százaléka. A foglalkoztatottsági státuszt nézve a nyugdíjasok esetében a legalacsonyabb a lefedettség, 71 százaléuk esetén található bankszámla és bankkártya a háztartáson belül, míg a sorban következő munkanélkülieknél 83 százalék ez az arány. A státusz alapján képzett többi csoportnál (dolgozó, tanuló, GYES/GYED-en lévő, rokkantnyugdíjas, háztartásbeli/inaktív) mindenhol legalább 91 százalékos lefedettség figyelhető meg, ezeken belül is az aktív dolgozóknál 97, a tanulók esetében 100 százalék a hozzáférés aránya. A jövedelem alapján képzett csoportokat vizsgálva ott, ahol 100.000 forint alatti a háztartás egy főre jutó jövedelme, legalább 78 százalékban férnek hozzá a bankszámlához és bankkártyához, míg az ezt meghaladó jövedelemmel rendelkezők esetében minimum 91 százalékos a hozzáférési arány.

⁵ A főbb eredményeket írásban összefoglaltuk, a részletes értékek a mellékletben szereplő táblázatokban megtekinthetők.

11. ábra

A háztartások bankszámla és bankkártyabirtoklási aránya szociodemográfiai tényezők alapján képzett csoportonként

Megjegyzés: Az ábrán az utolsó csoportbontás a háztartások egy főre jutó nettó jövedelme alapján történt.

A magyarázó változók hatásait egyben is vizsgáljuk logisztikus regresszió segítségével, hogy megállapítható legyen, melyik változónak van erősebb hatása egymáshoz képest. A logisztikus regresszió függő változójának értéke 1, ha van, és 0, ha nincs bankszámla vagy bankkártya a válaszadó háztartásában. A regresszióban magyarázó változóként szerepelnek a korábban is vizsgált csoportok annyi módosítással, hogy a foglalkoztatottsági státuszon belül az egyéb kategóriát (rokkantnyugdíjas, GYES/GYED, háztartásbeli/inaktív) a homogenitás érdekében összesítve vizsgáltuk valamennyi regresszió esetén. Az 1. táblázatban láthatóak a logisztikus regressziók esélyhányadosai. Amennyiben az adott magyarázó változó esélyhányadosa 1 alatt van, akkor csökkenti, ha 1 fölött van, akkor növeli a bankszámla, illetve a bankkártya birtoklás valószínűségét. Dummy változók esetében, amikor az adott magyarázó változó nem metrikus, hanem az adott csoportba tartozást jelöli, akkor a referenciacsoporthoz viszonyított valószínűségről beszélünk. A referenciacsoportokat az adott változó neve mellett, az első sorban, zárójelben jelöljük. Ezekhez nem tartozik esélyhányados, hiszen viszonyítási alapnak tekintendők. A táblázatban szerepeltetett magyarázó változók esetében ** -al jelöltük a 95 százalékos konfidenciaszinten, a * -al pedig a 90 százalékos konfidenciaszinten szignifikáns változókat.

A lakossági kérdőívek adatain vizsgált logisztikus regressziókhöz a következő egyenlet írható fel:

$$y = \beta_0 + \beta_1 \text{Kor} + \beta_2 \text{Végzettség} + \beta_3 \text{Aktivitás} + \beta_4 \ln(\text{Háztartás 1 főre jutó jövedelme}) + \varepsilon$$

Az egyenletben:

- a függő változók:
  - y: van-e bankszámla/ bankkártya az adott válaszadó háztartásában (0 vagy 1)
- a magyarázó változók:
  - Kor (18-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-)
  - Iskola végzettség (8 általános vagy kevesebb, Szaktanulmányok, Érettségi, Felsőfokú)
  - Aktivitás: az adott válaszadó foglalkoztatotti státusza (Dolgozó, Munkanélküli, Tanuló, Nyugdíjas, Egyéb)
  - Háztartás 1 főre jutó jövedelmének logaritmus.

A bankszámla és bankkártyabirtoklás logisztikus regresszióval történő vizsgálatánál is látható a korcsoportok közötti szignifikáns különbség, a legfiatalabb korcsoporthoz képest jelentősen csökken a többi korcsoportnál a háztartáson belüli bankszámla és bankkártyabirtoklás valószínűsége, a legnagyobb visszaesés a 60 év feletti korcsoportnál figyelhető meg. (1. táblázat) A végzettségi szint emelkedése is erős és szignifikáns hatást eredményez, ahogy nő a végzettség, egyre nagyobb mértékben nő a bankszámla és bankkártyatulajdonlás valószínűsége is. A munkaerőpiaci aktivitást tekintve a nyugdíjas státusz mutat szignifikáns csökkenést a valószínűségben az aktív dolgozói státuszhoz képest, míg a többi kategória nem tér el szignifikánsan. A háztartás egy főre jutó nettó jövedelme is szignifikáns pozitív kapcsolatot mutat mindkét eredményváltozó vizsgálatánál, azaz a jövedelem emelkedésével nő a háztartás bankszámla- és bankkártyabirtoklásának valószínűsége is.

1. táblázat		
A háztartások bankszámla és bankkártyabirtoklását vizsgáló logisztikus regresszió eredményei		
	Bankszámla	Bankkártya
Kor (18-29)		
(30-39)	0,22*	0,09**
(40-49)	0,17**	0,07**
(50-59)	0,28	0,08**
(60-)	0,07**	0,03**
Végzettség (8 általános vagy kevesebb)		
Szakmunkásképző	2,08**	2,40**
Érettségi	4,85**	4,44**
Felsőfokú	9,09**	10,22**
Aktivitás (dolgozó)		
Munkanélküli	0,55	0,55
Tanuló	1	1
Nyugdíjas	0,29**	0,31**
Egyéb	0,75	1,21
Háztartás 1 főre jutó jövedelme	2,70**	2,95**
Konstans	0,00**	0,00**
N	1466	1466
R ²	0,3014	0,307

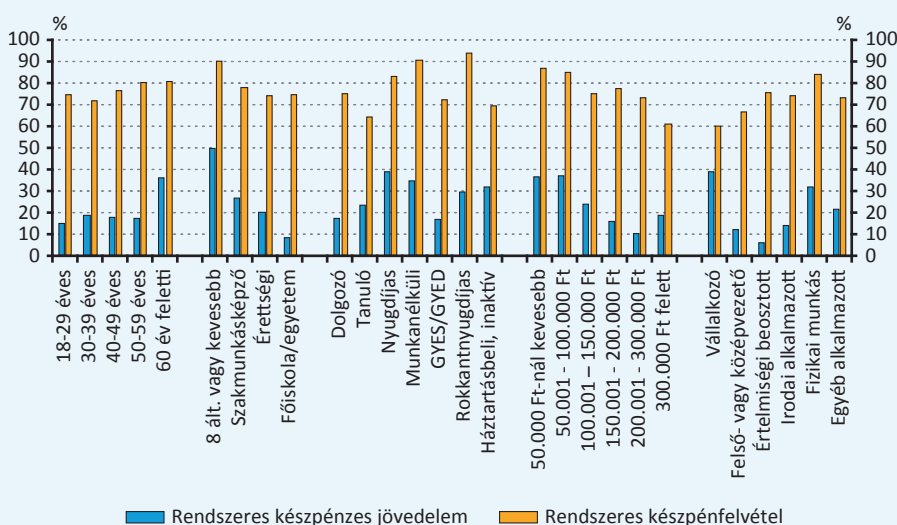
5.2. A RENDSZERES JÖVEDELEM FORMÁJÁT ÉS A KÉSZPÉNZFELVÉTELI SZOKÁSOKAT BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

A különféle demográfiai és szociológiai jellemzők szignifikánsan befolyásolják annak valószínűségét is, hogy egy adott válaszadó legalább részben készpénzben kapja-e rendszeres jövedelmét. A csupán 8 elvégzett általános iskolai osztállyal, vagy annál kevesebbrel rendelkező csoportok esetében – valószínűsíthetően erős összefüggésben az elektronikus pénzforgalmi infrastruktúrához való alacsony hozzáférésükkel – 51 százalék a készpénzes jövedelemmel rendelkezők aránya, míg a felsőfokú végzettségűek esetén mindössze 8 százalék. (12. ábra) Szintén jelentősen meghaladja az országos átlagot a készpénzben kapott bevétellel rendelkezők aránya az alacsonyabb egy főre jutó jövedelmű háztartásoknál (100 ezer forint alatt 37 százalék), a nyugdíjasoknál (38 százalék), a vállalkozói tevékenységet folytató válaszadóknál (39 százalék) és a fizikai munkát végzőknél (32 százalék).

Az átutalással kapott jövedelmek esetén a készpénzfelvételeket vizsgálva a szociodemográfiai tényezők hatása kevésbé drasztikus, de a végzettség és a jövedelem tekintetében továbbra is jelentősnek mondható. Míg az alapfokú vagy alacsonyabb végzettséggel rendelkezők 90 százaléka vesz fel rendszeresen készpénzt, a diplomások esetében ez az arány csak 74 százalék. (Melléklet 3. táblázat) A háztartások egy főre jutó jövedelmét tekintve pedig a legalacsonyabb és legmagasabb kategóriák között a különbség eléri a 25 százalékpontot: míg az előbbi csoportba tartozók 86 százaléka jut ilyen módon rendszeresen készpénzhez, utóbbi csoport esetén csupán 61 százalék. (Melléklet 5. táblázat) Bár a magasabb jövedelem kisebb készpénzfelvételi hajlandósággal jár együtt, ezzel egyidőben megfigyelhető az is, hogy azok a gazdagabb háztartásokban élők, akik mégis vesznek fel készpénzt, nem csupán nagyobb értékben, de gyakrabban is teszik ezt meg. Mindez megerősíti azt a korábban is közölt feltételezést, hogy a hazai lakosság szokásaira továbbra is szignifikáns hatással van a havi kétszeri ingyenes készpénzfelvétel, míg a nagyobb jövedelmű csoportok esetén ilyen jellegű költségérzékenység kevésbé figyelhető meg.

12. ábra
Rendszeres készpénzes jövedelem és rendszeres készpénzfelvétel jelenléte az egyes szociodemográfiai csoportok esetében

Megjegyzés: Az ábrán az utolsó csoportbontás a háztartások egy főre jutó nettó jövedelme alapján történt.

A magyarázó változóként használt szociodemográfiai jellemzők egymástól szűrt hatását logisztikus regresszió segítségével elemezve megerősíthető, hogy a hazai lakosság esetében a magasabb végzettségű és magasabb jövedelmű csoportokra kevésbé, a 60 év feletti korosztályba tartozókra viszont nagyobb mértékben jellemzőek a készpénzes jövedelmek. (2. táblázat) A munkaerőpiaci státuszt, valamint a munkahely típusát tekintve elmondható továbbá, hogy az aktív dolgozókhöz képest a tanulók nagyobb valószínűséggel jutnak készpénzes bevételhez (ennek hátterében a szülőktől rendszeresen kapott zsebpénz és az informális gazdasági tevékenységekből szerzett jövedelmek állhatnak), a legnépesebb csoportot alkotó fizikai munkásokhoz képest pedig az irodai és értelmiségi beosztottakra kevésbé, a vállalkozókra viszont jobban jellemző a készpénzes jövedelem. A rendszeres készpénzfelvételre vonatkozóan elmondható, hogy ez szintén kevésbé gyakori a magasabb végzettségű és magasabb jövedelmű csoportok esetén.

2. táblázat		
Rendszeres készpénzes jövedelem és rendszeres készpénzfelvétel jelenlétét vizsgáló logisztikus regresszió eredményei		
	Készpénzben kapott rendszeres jövedelem	Rendszeres készpénzfelvétel
Kor (18-29)		
(30-39)	1,58	0,75
(40-49)	1,26	0,98
(50-59)	1,28	1,28
(60-)	2,35**	0,97
Végzettség (8 általános vagy kevesebb)		
Szakmunkásképző	0,48**	0,49**
Érettségi	0,51**	0,44**
Felsőfokú	0,18**	0,52*
Aktivitás (dolgozó)		
Munkanélküli	1,18	2,06
Tanuló	8,89**	0,50
Nyugdíjas	1,51	1,33
Egyéb	0,80	0,81
Háztartás 1 főre jutó jövedelme	0,55**	0,56**
Munkahely típusa (fizikai dolgozó)		
Vállalkozó	3,47**	
Felső- vagy középvezető	0,87	
Értelmiségi beosztott	0,40**	
Irodai alkalmazott	0,48**	
Egyéb alkalmazott	0,70	
Konstans	438,97**	5929,2**
N	1443	1203
R ²	0,15	0,03

5.3. EGYES FIZETÉSI MÓDOK HASZNÁLATI ARÁNYA ÉS KÜLÖNBÖZŐ HELYZETEKBE A FIZETÉSI MÓDOK KÖZÖTTI VÁLASZTÁS VIZSGÁLATA ALAPSTATISZTIKAI MÓDSZERREL

A következő alfejezetben az 5. fejezet elején már bemutatott legfontosabb szociodemográfiai változók (életkor, legmagasabb iskolai végzettség, munkaerőpiaci státusz, háztartás egy főre jutó jövedelme) szerint csoportosítva mutatjuk be azok egyenkénti hatását a különféle fizetési módok általános vagy specifikus helyzetekben történő használatára, elsősorban a kérdőívek adatai alapján, melyet – ahol erre lehetőség nyílik – a fizetési napló tanulságaival is kiegészítünk. A napló a fent leírt változókon felül a tranzakciós helyzetek leírását is tartalmazza, így röviden kitérünk ennek hatásaira is. Ezt követően a magyarázó változók együttes hatását regresszióelemzés segítségével vizsgáljuk.

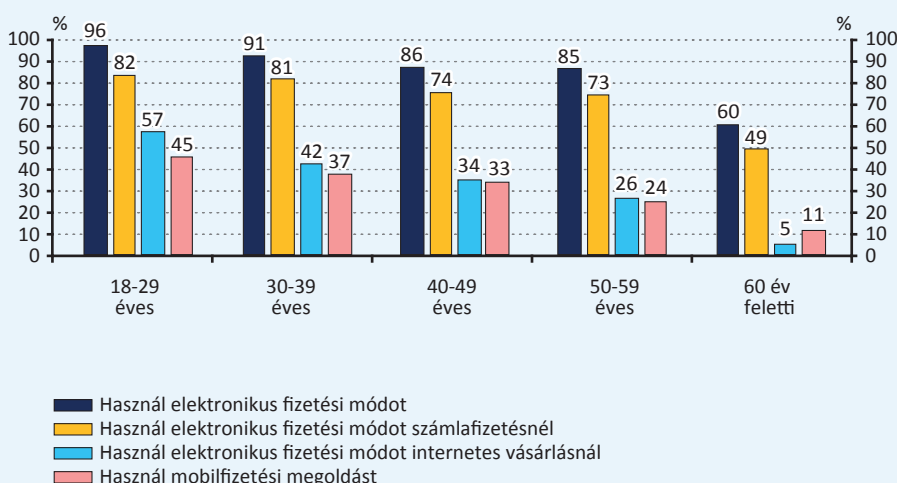
Korcsoportok⁶

Az **életkor** növekedésével egyre alacsonyabb azoknak a lakosoknak az aránya, ahol a háztartásban elérhető legalább egy bankszámla, bankkártya, ebből is következik, hogy az elektronikus fizetési módok használati aránya is egyre alacsonyabb általánosan, és az egyes specifikus fizetési helyzetekre vonatkozóan is. (13. ábra) Míg a legfiatalabb, 18-29 éves korcsoport 96 százaléka használ valamilyen elektronikus fizetési módot, addig ez az arány a 60 év felettiek esetében csupán

⁶ Az ehhez a csoportbontáshoz tartozó részletes adatok a Melléklet 2. táblázatában találhatóak.

60 százalék. Ehhez hasonlóan a számlákat elektronikusan fizetők aránya is 82 százalékról 49 százalékra csökken az életkor növekedésével. Az interneten elektronikus fizetési módokat használók aránya 57-ről 5 százalékra, a mobillal fizetők aránya pedig 45-ről 11 százalékára esik vissza a legfiatalabb és legidősebb korcsoport között. A használati arány csökkenésének mértéke a 60 év alatti korcsoportok esetén egyenletesnek mondható, ott azonban egyértelmű törés mutatkozik a trendben, azaz a 60 év feletti körében az elektronikus fizetési módok használata nagyobb mértékben tér el a fiatalabb csoportokétól.

13. ábra
Elektronikus fizetési megoldások használati aránya korcsoportonként

Az egyes fizetési módokat részletesebben vizsgálva a készpénzhasználatban nem mutatkozik jelentős különbség életkor szerinti bontásban, 93-98 százalék között alakult minden korcsoportban. Kártyahasználatban éles az eltérés a 60 év alattiak és a 60 év felettiak között, míg a 60 év alatti korcsoportokban 78-85 százalékos a kártyahasználati arány, addig a 60 év felettiak 49 százaléka használ kártyát. A különböző tranzakciós helyzetekben is nézve a kártyahasználatot látható, hogy a legtöbben üzletekben használják ezt a fizetési módot: 60 év alattiak esetében 75-83 százalék, 60 év felettiéknél pedig 48 százalék a boltokban kártyával fizetők aránya. A többi vizsgált fizetési helyzetben a kártyahasználati arány valamivel elmarad ettől, de hasonlóképpen megfigyelhető, hogy az életkor növekedéssel csökkenő tendenciát mutat. Számlafizetések esetében az 50 év alattiaknál az átutalás és sárga csekk bankkártyával történő fizetése a legnépszerűbb módok, míg 50 év felett a készpénzes számlafizetés a jellemző. Átutalást főleg a 60 év alatti korosztályok használnak 38-48 százalék körüli használati aránnyal, míg 60 év felett ez az arány csupán 16 százalék. A fizetési helyzeteket tekintve minden korcsoport esetében az internetes átutalás a legnépszerűbb, és szintén a 60 évnél mutatkozik nagyobb törés a használati arányban. Míg a fiatalabbak esetén 31-41 százalékos használati arány figyelhető meg, 60 éves kor felett csupán 10 százalékos. A bankfiókban kezdeményezett átutalások esetén fordított irányú a kapcsolat az életkor és a használati arány között: míg 39 év alatt csupán 3 százalék végez ilyen tranzakciót, addig efelett 7 százalék körül alakul az arány. Mobilelefonos alkalmazáson keresztüli átutalásos vásárlást a 60 év alattiak 7-15 százaléka, míg a 60 év felettiak csupán 2 százaléka szokott végezni. Az átutalás célját vizsgálva jól látható, hogy terméket vagy szolgáltatást egyedi átutalással a 60 év alattiak 22-33 százaléka, rendszeres átutalással 10-21 százaléka szokott vásárolni, míg 60 év felettiak esetében ez az arány 8-8 százalék. A magánszemélyeknek átutalással történő pénzküldés főleg a 40-49 éves korosztályra jellemző, vélhetően olyan szülők tartoznak ebbe a korosztályba, akik már zsebpénzt adnak a gyermeküknek.

Az interneten vásárlási szokások és a mobilfizetés használata egyes helyzetekben szintén függ az életkortól. A kor növekedésével az interneten vásárlók aránya is csökken, míg a legfiatalabb korcsoportba tartozók 60 százaléka vásárol interneten, addig az 50-59 éves korcsoportnál már 28 százalék, a 60 év felettiak esetében pedig csupán 2 százalék az interneten vásárlók aránya. Az interneten vásárlókat tovább vizsgálva az látható, hogy főleg kártyát használnak ebben a fizetési helyzetben, 62-81 százalékuk internetes felületen, 69-74 százalékuk pedig átvételkor szokott bankkártyával fizetni. Internetes vásárlások bankkártyás kiegyenlítésénél 50 éves kor alatt valamivel népszerűbb az előre fizetés, míg az idősebbek inkább átvételkor fizetnek. Szintén igaz, hogy internetes vásárlásnál az 50 év alatti korosztályok az idősebb csoportokhoz

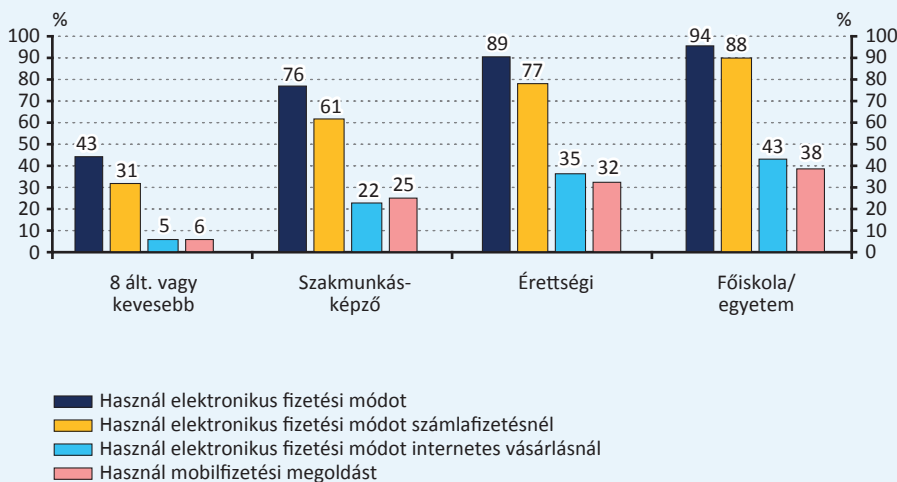
képest szívesebben használnak nem banki, fintech fizetési megoldásokat (36-42 százalék), de az interneten vásárló 50 év felettiök ötöde is igénybe veszi ezen szolgáltatásokat. Mobilapplikációt főleg a fiatalabb korosztály használ fizetésre, a legfiatalabb korosztálytól a 60 év felettiéig fokozatosan 45 százalékról 11-ra csökken ezen fizetési mód használata. Jellemzően mindegyik korosztály internetes vásárláskor, parkoláskor vagy boltban vásárláskor használja a mobilt, de a 60 év feletti csoport esetén a bolti vásárlások fizetése jobban kiemelkedik a többi tranzakciós helyzet közül.

Míg a fiatalabb válaszadók napi 0,8 – 1,0 kártyás tranzakciót regisztráltak, az idősek esetén ez az érték mindössze 0,4. A készpénzes vásárlások darabszáma esetén a 60 év feletti korosztályra vonatkozó 1,1-es érték csak kevéssel haladja meg ugyan a fiatalabbakra jellemző 0,9 – 1,0 darabos adatot, az egyes fizetési módok használatát tekintve így is elmondható, hogy a legidősebbek tranzakcióik közel 70 százalékát készpénzzel teljesítik, szemben a 60 év alattiakra jellemző 48-53 százalékkal.

Végzettség⁷

A legmagasabb **iskolai végzettség** szintjének emelkedésével egyértelműen növekszik az elektronikus fizetési módok használati aránya, mind aggregáltan, mind pedig specifikusan az egyes fizetési helyzetekben. Míg a legalacsonyabb végzettségű felnőtt lakosok mindössze 43 százaléka használ valamilyen elektronikus fizetési módot, addig a felsőfokú végzettséggel rendelkező lakosság esetében ez arány 94 százalék. (14. ábra) Kifejezetten számlafizetésnél 31-ről 88 százalékra növekszik az elektronikus fizetést használók aránya az iskolai végzettség szintjének emelkedésével, míg az internetes elektronikus fizetés 5-ről 43 százalékra, a mobilfizetés használata pedig 6-ról 38 százalékra növekszik. A csoportok között az alapfokú és annál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők, valamint a szakmunkásképzőt végzetek esetében nagyobb az eltérés az érettségizettek és a felsőfokú képzettséggel rendelkezőkhöz képest.

14. ábra
Elektronikus fizetési megoldások használati aránya végzettségenként

Az egyes fizetési módokat részletesen vizsgálva a kártyahasználat 34 százalékról fokozatosan 87 százalékra növekszik ahogy a 8 általános vagy az alatti iskolai végzettséggel rendelkezőktől eljutunk a főiskolai vagy egyetemi végzettségűek csoportjába, de már a legalább szakmunkásképzőt végzetek esetében is elmondható, hogy minimum 69 százalékban használnak kártyát. Az átutalás esetében míg az alapfokú vagy alacsonyabb végzettséggel rendelkezők 8 százaléka használ utalást, addig a szakmunkások, érettségizettek és főiskolai vagy egyetemi végzettséggel rendelkezők rendre 26, 41 és 56 százaléka utal. Kifejezetten számlafizetési helyzetben a fizetési módokat vizsgálva látható, hogy a sárga csekk készpénzzel történő fizetése a szakmunkások és annál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők egyértelműen a legnépszerűbb számlafizetési mód. A csoportos beszedés használata 14-50 százalékos sávban mozog végzettségtől függően, de itt elmondható,

⁷ Az ehhez a csoportbontáshoz tartozó részletes adatok a Melléklet 3. táblázatában találhatóak.

hogya a két legalacsonyabb végzettségű csoportba tartozók magasabb arányban használják ezt a fizetési módot, mint az átutalást. A sárga csekk készpénzes fizetése rendre 76 és 57 százalékos használati arányt mutat ennél a csoportnál, amely 56, illetve 12 százalékponttal magasabb használati arányt jelent, mint a legnépszerűbb elektronikus számlafizetési mód. Az érettségivel rendelkezők, vagy a főiskolát/egyetemet végzettek, azonban már inkább elektronikus fizetést használnak számláik fizetésére. Az érettségienél 1, a főiskola/egyetemnél pedig 13 százalékponttal előzi meg a legnépszerűbb elektronikus fizetési mód, az átutalás a sárga csekk készpénzzel történő kifizetését, így ennek használati aránya 44 és 54 százalék az adott végzettségi kategóriákban.

Az interneten vásárlás és a mobilfizetés is egyre gyakoribbnak mondható a legmagasabb iskolai végzettség emelkedésével. Míg az interneten vásárlók aránya 8-44 százalék között mozog a végzettségi szinteket vizsgálva, addig a mobilfizetés használata 6-38 százalék között jellemző. Az internetes vásárlásoknál használt fizetési módokat vizsgálva látható, hogy a legalacsonyabb végzettségű csoportok jellemzően a készpénzzel átvételkor történő fizetést preferálják (74 százalék), de a bankkártyával átvételkor történő fizetés is hasonló arányban van jelen (56 százalék). A szakmunkásképzőt végzettek esetében megfigyelhető, hogy ugyan nem sokkal, de a bankkártyával átvételkor történő fizetés (72 százalék) meghaladja a készpénzes fizetés használati arányát (68 százalék), a végzettség növekedésével pedig az elektronikus fizetések használata egyre nagyobb mértékben múlja felül a készpénzhasználat arányát az interneten történő vásárlásoknál. A legmagasabb végzettség esetében is magasnak mondható a készpénzhasználat aránya, 62 százalék, míg a bankkártyával az interneten történő fizetés már eléri a 85 százalékot. A mobilfizetésnél megállapítható, hogy a csoportokon belül a mobilfizetést használók leginkább az internetes vásárlásoknál, parkolásnál és bolti vásárlásoknál fizetnek így, míg a magánszemélyek közötti pénzküldésnél kevésbé jellemző ez a fizetési mód. Ettől kismértékben eltér az alapfokú vagy annál alacsonyabb végzettségűek csoportja, itt a parkolásnál történő fizetés marad el a többi helyzettől.

Az alapfokú, valamint az alatti végzettségű csoportoknál átlagosan napi 1,3 készpénzes tranzakcióra csupán 0,3 kártyás vásárlás jut, vagyis a készpénzhasználat 80 százalékot kevéssel meghaladó arányával találkozhatunk, mely azonban az iskolázottság növekedésével erős visszaesést mutat. A bankjeggyel vagy érmével történő naplózott tranzakciók aránya a szakmunkás végzettségűeknél 64, az érettségizetteknél 50, a felsőfokú végzettséggel rendelkezőknél pedig csupán 40 százalék, ez utóbbi csoport esetében már átlagosan napi 1,1 darab kártyás, és 0,8 darab készpénzes vásárlás került feljegyzésre.

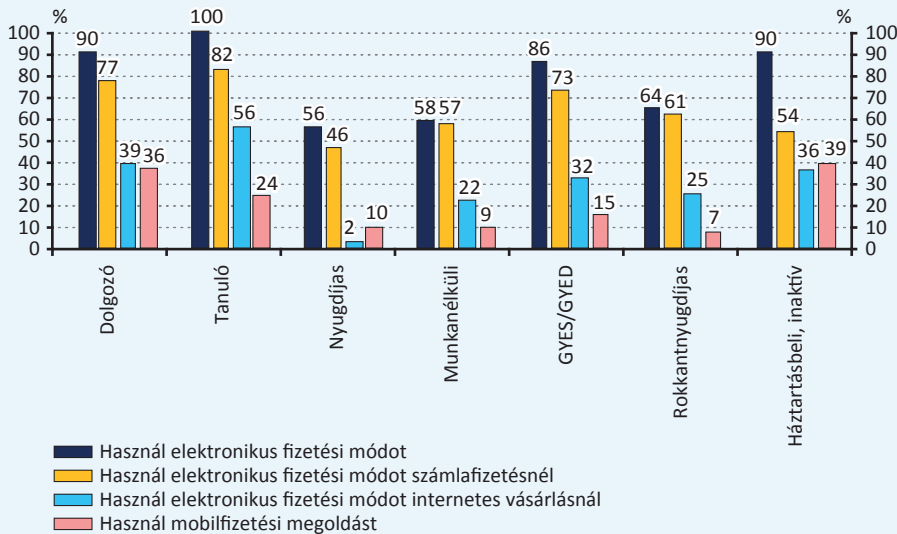
A bemutatott különbségek jelentőségét alátámasztja, hogy a KSH legutóbbi, 2016-ban elvégzett mikrocenzusa alapján a legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkező 15 év feletti népesség nagysága – bár folyamatosan csökkenő tendenciát mutat – továbbra is elérte a 2,2 millió főt, azaz a 26,5 százalékot. Mivel ezen rétegek számára eredményeink alapján napjainkban is egyértelműen a készpénz tekinthető az elsősorú fizetési módnak, a legalacsonyabb végzettségűek aránya pedig a 30-50 fős korosztályban is jelentősnek mondható, joggal feltételezhető, hogy mindez hosszabb távon is a tranzakciós készpénzhasználat nem elhanyagolható szerepét vonja majd maga után.

Foglalkoztatottsági státusz⁸

A munkaerőpiaci aktivitást tekintve szintén jelentős eltérések figyelhetők meg a fizetési szokásokban. Az aktív dolgozók és tanulók esetében a legmagasabb az elektronikus fizetési módot használók aránya, az általános használat 90 százalékra, a számlafizetésekénél pedig minimum 77 százalékra tehető. (15. ábra) Az interneten elektronikus fizetést használók aránya meghaladja a 39 százalékot, míg a mobilfizetést használók aránya 36 százalékra és afelé tehető. Ezzel szemben az elektronikus fizetések felé legkevésbé nyitott csoport a nyugdíjasoké. Az ilyen státuszú lakosság 56 százaléka használ általánosságban legalább egy elektronikus fizetési módot, míg számlafizetésnél ugyanez az arány 46 százalék. Interneten elektronikusan 2 százalék, míg mobillal a csoport 10 százaléka szokott fizetni.

⁸ Az ehhez a csoportbontáshoz tartozó részletes adatok a Melléklet 4. táblázatában találhatóak.

15. ábra
Elektronikus fizetési megoldások használati aránya foglalkoztatottsági státuszoként

Kézpénzt az egyes csoportokban a megkérdezettek 91-100 százaléka használ, azonban a kártyabirtoklás már vegyesebb képet mutat. Míg a dolgozók, tanulók, GYES/GYED-en levők és háztartásbeliek esetében magasabb a számla és kártyabirtoklás (94-100 százalék), addig a nyugdíjasok, munkanélküliek és rokkantsnyugdíjasok esetében jóval alacsonyabb (71-91 százalék).

A dolgozók és tanulók fizetési szokásai hasonlóak, vélhetően, mivel kötelezettségeikből, illetve szabadidős szokásaikból (bevásárlás, számlafizetés, tankolás, parkolás, zsebpénz, étterem, sport stb...) adódóan ezen két csoportba tartozók végzik a legtöbb tranzakciót (14-19 kártyás és 3-4 átutalásos tranzakció egy hónapban). Főleg üzletekben fizetnek kártyával, de más vásárlási helyzetekben is magas kártyahasználati arány jellemzi őket a többi korcsoporthoz képest is, 35-54 százalékuk szokott kártyával fizetni a vizsgált fizetési helyzetekben. Átutalást 26-45 százalékuk használ, főleg interneten vagy telefonos alkalmazásban. Interneten 41-56 százalékuk szokott vásárolni, az interneten vásárló munkavállalók és diákok főleg bankkártyával fizetnek online (76-77 százalék) vagy átvételkor (63-71 százalék). Számláikat jellemzően átutalással és csoportos beszedéssel fizetik, a dolgozóknál a sárga csekk bankkártyával történő kiegyenlítése vagy a mobilfizetési alkalmazással történő fizetés is népszerű megoldás. Mobilfizetést 24-36 százalékuk használ, főleg internetes és bolti fizetésekre. A tanulók közül, a mobilfizetést használókról általánosan elmondható, hogy mindegyikük használja ezt a fizetési módot interneten történő vásárláskor is. A dolgozó és tanuló státuszban lévő mobilfizetők parkolást és a magánszemélyeknek történő pénzküldést is 35-61 százalékos arányban végeznek mobillal.

A GYES/GYED-en levők fizetési szokásai hasonló a dolgozókéhoz, mivel jellemzően munkavállalók mennek GYES/GYED-re így a fizetési preferenciák se változnak nagyobb mértékben. Ebben a státuszban lévőknek inkább a tipikus fizetési helyzeteik változhatnak, kevesebbszer végeznek nagybevásárlást, járnak moziba vagy vesznek igénybe különböző szolgáltatásokat. A tanulókra (zsebpénz), GYES/GYED-en lévőkre és a háztartásbeliekre is jellemző lehet, hogy rendelkeznek extra készpénzes jövedelemmel, ami miatt esetükben magasabb lehet a készpénzes tranzakciók aránya. A háztartásbeliek mind internetes vásárláskor, mind számlafizetés esetén a készpénzes fizetési lehetőséget részesítik előnyben. 39 százalékuk szokott mobillal fizetni, azonban csak interneten és boltban, parkolásra és pénzküldésre egyáltalán nem használják a mobilos fizetést. A munkanélküliek, a nyugdíjasok és a rokkantsnyugdíjasok kevesebb tranzakciót végeznek, mint az előző csoportok és a készpénzes tranzakciókat részesítik előnyben. A kártyahasználat esetükben 34-48 százalék körül alakul, és a kártyás vásárlások aránya a különböző fizetési helyzetekben is jóval alacsonyabb, mint az előző csoportok esetében, emellett átutalást is csupán 14-27 százalékuk szokott indítani. Interneten szintén ők vásárolnak legkisebb arányban a többi csoporthoz képest, míg a számlákat jellemzően készpénzzel, sárga csekken fizetik be. A mobiltelefonos vásárlás csekély mértékben jellemző rájuk.

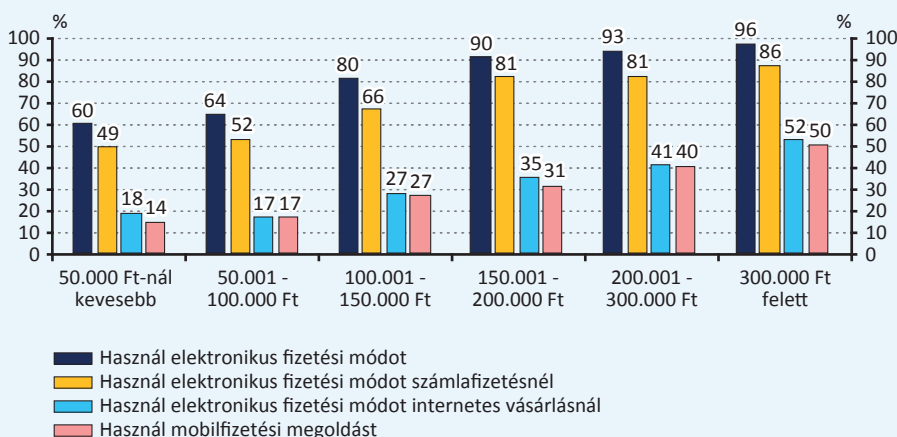

A dolgozó és tanuló csoportok hasonló fizetési preferenciákkal rendelkeznek, hozzájuk viszonyítva pedig a nyugdíjasok, és különösen a munkanélküliek szignifikánsan készpénzorientáltabbak. Ezen két utóbbi csoport esetén kevesebb kártyás és több készpénzes vásárlás került naplózásra, a regisztrált készpénzes tranzakciók aránya 72, illetve 80 százalék, szemben a dolgozókra és tanulókra jellemző 49-53 százalékkal.

Jövedelem⁹

A **jövedelem** emelkedésével is megfigyelhető az elektronikus fizetésre való nyitottság növekedése. Míg a kevesebb, mint 50 ezer forint 1 főre jutó nettó jövedelemmel rendelkező háztartásokban élő lakosok 60 százaléka használ legalább egy elektronikus fizetési módot, addig a legmagasabb, legalább 300 ezer forint egy főre jutó jövedelmű háztartásokban élő rendelkező lakosok 96 százalékára igaz ez. (16. ábra) A számlafizetés esetében az elektronikus fizetési mód használati aránya 49 százalékról 86 százalékra növekszik a legalacsonyabb és legmagasabb jövedelmi csoportok között, míg az interneten elektronikus fizetési módot használók aránya 18-ról 52 százalékra, a mobillal fizetők aránya pedig 14-ről 50 százalékra emelkedik. A szomszédos csoportok között nagyobb eltérés a 100 és 50 ezer forint közötti egy főre jutó jövedelmi sávok esetében és azok körül látszódik.

16. ábra
Elektronikus fizetési megoldások használati aránya 1 főre jutó háztartási jövedelem kategóriáinként

A fizetési módokat részletesen vizsgálva is érezhető a jövedelmi kategóriák közötti különbség. Míg az 50 ezer forintnál kevesebb egy főre jutó nettó jövedelemmel rendelkező háztartásokban élő lakosok esetében a kártyahasználat 51 százalékos, addig a legmagasabb kategóriában, minimum 300 ezer forint egy főre jutó jövedelemnél már 91 százalékosra növekszik a kártyahasználati arány. Míg a teljes lakosság 35 százaléka használ átutalást, az egyes jövedelmi kategóriák növekvő sorrendjében haladva 24 százalékról 70 százalékra növekszik az átutalók aránya. A számlafizetést vizsgálva megfigyelhető, hogy 150 ezer forintos jövedelemszintig még a sárga csekken készpénzzel történő fizetés dominál 67-52 százalékos használati aránnyal, míg ugyanezekben a jövedelem kategóriákban a legnépszerűbb elektronikus fizetési mód aránya 28-39 százalék. Ettől a csoporttól felfelé pedig az elektronikus fizetések a jellemzőbbek, a készpénzes fizetéshez képest egyre nagyobb különbséggel. Míg az elektronikus használati arány 47-67 százalék, addig a készpénzes sárga csekk használat 41 százalékról 22 százalékra csökken. A készpénzes fizetés fokozatosan csökken a jövedelemkategóriák növekedésével, az elektronikus fizetés használata pedig emelkedik, de ebből a trendből a sárga csekk bankkártyával vagy mobilos alkalmazással történő fizetése kissé kilóg. Ezek esetén a legmagasabb használati arány a 150 ezer -300 ezer forint közötti jövedelmi kategóriákban figyelhető meg, 45-46 százalékos használati aránnyal.

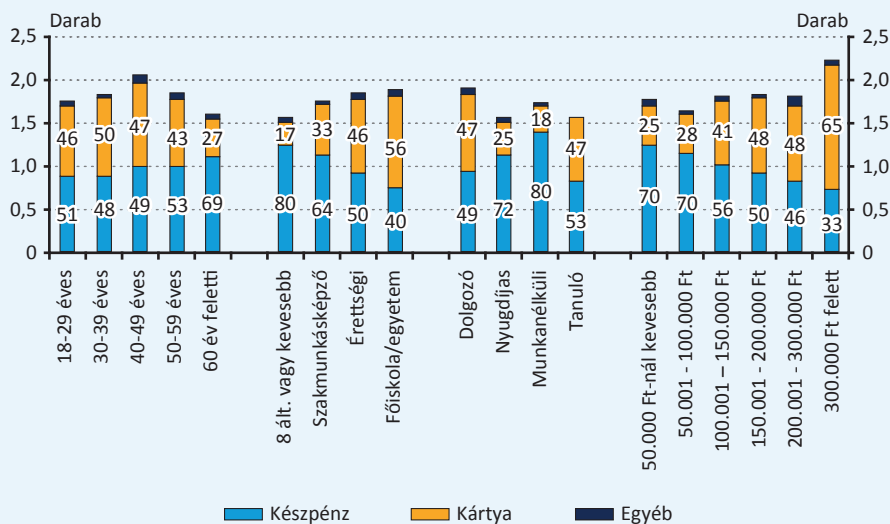
Az interneten történő vásárlások esetén is jól látható a fokozatos aránynövekedés a jövedelem emelkedésével, míg a legkisebb jövedelmi kategóriákban a csoportba tartozók ötöde vásárol interneten, a legmagasabb kategóriában ez már a csoport több mint felére jellemző. A készpénzes és az elektronikus fizetést összehasonlítva látható, hogy 100 ezer forint

⁹ Az ehhez a csoportbontáshoz tartozó részletes adatok a Melléklet 5. táblázatában találhatóak.

egy főre jutó jövedelemig dominál a készpénzhasználat 90-72 százalék közötti aránnyal, míg ezen jövedelmi csoportok esetén a legnépszerűbb elektronikus fizetési módot használók aránya 68 százalék körüli. A magasabb jövedelmi kategóriánál míg a legmagasabb elektronikus fizetési arány 75-87 százalék között alakul, addig a készpénz 68-ról 40 százalékra csökken. A fizetési módoknál a bankkártyával interneten történő fizetésnél figyelhető meg nagyobb ugrás 100 ezer forintos egy főre jutó jövedelem körül, amely az online elektronikus fizetések használata iránti bizalom növekedésével lehet összhangban. A mobilfizetés használata a jövedelem emelkedésével 14 százalékról 50-ra százalékra növekszik. A legalacsonyabb jövedelmi kategóriában, ha valaki használ mobilfizetést, akkor azt jellemzően parkolásnál és bolti vásárlásoknál teszi, a mobilfizetést használók 71, illetve 54 százaléka fizet mobillal ezekben a helyzetekben, míg a magánszemélyek közötti pénzküldést és az internetes vásárlások fizetését csak 11 és 30 százalékuk intézi mobilfizetéssel. A mobilfizetést használókon belül a magánszemélyek közötti pénzküldés esetében a 150 ezer-200 ezer forint közötti jövedelmi kategóriában volt a legalacsonyabb használati arány, 23 százalék. Az 50 ezer forint feletti többi jövedelemkategóriában legalább 35 százalék volt a magánszemélyek közötti pénzküldés használati aránya, a legmagasabb kategóriában 50 százalék feletti.

A háztartások egy főre jutó nettó jövedelmének hangsúlyos szerepe a fizetési preferenciákban – hasonlóan a legmagasabb iskolai végzettséghez – tisztán megmutatkozik a fizetési napló adataiban is. A legalacsonyabb és legmagasabb vizsgált jövedelmi csoportok között a naplózott készpénzhasználat aránya 70 százalékról 33 százalékra csökken, míg a kártyás tranzakciók napi átlagos darabszáma 0,5-ről 1,4-re, részaránya pedig 25 százalékról 65 százalékra emelkedik. (17. ábra)

17. ábra
Fizetési naplóban regisztrált készpénzes és kártyás tranzakciók átlagos napi darabszáma és részaránya főbb szociodemográfiai csoportok szerint

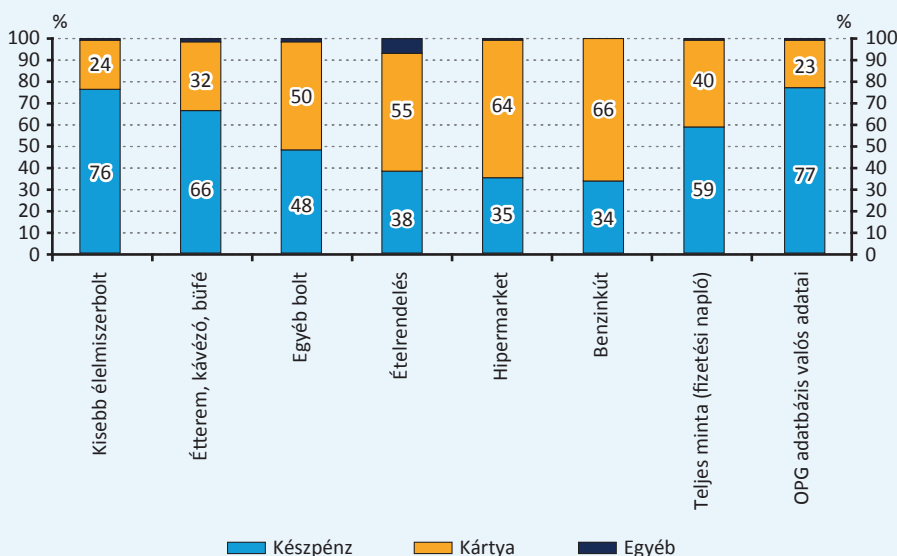
Megjegyzés: Az oszlopokon lévő értékek a tranzakciós darabszámokon belüli fizetési módok arányát mutatják százalékban. Az ábrán az utolsó csoportbontás a háztartások egy főre jutó nettó jövedelme alapján történt.

Tranzakciós helyzet

A fizetési napló adatai a különféle szociodemográfiai jellemzők szerepén túl egyértelműen alátámasztják a tranzakciós helyzet jelentős szerepét is a fizetési módok közötti választásban. A várakozásoknak megfelelően a felmérés igazolja, hogy a készpénzhasználat kiemelten jellemző a kisebb boltokban történő, napi rendszerességű vásárlások esetén, valamint a vendéglátóhelyeken, büfékben, bárókban, éttermekben történő fogyasztáskor is. (18. ábra) Ezzel szemben a hipermarketekben történő nagybevásárlások vagy a tankolás során gyakoribb a kártyahasználat, de ugyanez igaz az egyéb termékeket (pl. ruházat, műszaki cikkek) árusító üzletekre, és az online vagy telefonon történő ételrendelésre is. Érdemes megemlíteni, hogy a fent leírt tranzakciós helyzeteket tekintve a fizetett összeg jelentős eltérést mutathat az egyes kategóriák között, mely szintén befolyásolja a fizetési módok közötti választást, azonban a továbbiakban bemutatott regresszióelemzés megerősíti, hogy a tranzakciós szituáció ezen túlmutatóan is szignifikáns magyarázó erővel bír.

18. ábra
Naplózott tranzakciók megoszlása készpénzes, kártyás és egyéb fizetési módok között, tranzakciós helyzet szerint csoportosítva

Megjegyzés: A fizetési napló és az OPG adatbázis tényadatai közötti eltérés fő oka, hogy előbbi önbevalláson alapul, így a válaszadók feltehetően kevésbé emlékeztek kisebb összegű, elsősorban készpénzes tranzakcióikra (részletesebben lásd 2. fejezet)

5.4. EGYES FIZETÉSI MÓDOK HASZNÁLATI ARÁNYA ÉS KÜLÖNBÖZŐ HELYZETEKBEN A FIZETÉSI MÓDOK KÖZÖTTI VÁLASZTÁS VIZSGÁLATA REGRESSZIÓKKAL

Annak érdekében, hogy a főbb szociodemográfiai tényezők együttes, illetve egymáshoz képesti hatásai is megismerhetők legyenek, a korábban bemutatott kérdéseket (készpénzes jövedelmek, rendszeres készpénzfelvétel, kártya, átutalás, valamint készpénzes fizetés használata, elektronikus fizetési módok iránti nyitottság, mobilfizetéshez való viszonyulás) regresszióelemzés segítségével is vizsgáltuk. A regressziók magyarázó változói megegyeznek a bankszámla- és bankkártyalefedettség vizsgálatánál használtakkal.

Az alábbi bekezdésben a kártyahasználatra, átutalásra való hajlandóságot és a számlák elektronikus úton történő fizetésére való nyitottságot befolyásoló tényezőket mutatjuk be. Az életkort tekintve, míg a kártyás fizetés esetében az 50-59 év közötti és a 60 év feletti korcsoportok esetében is szignifikáns különbség mutatkozik a legfiatalabb korcsoportéhoz képest, azaz az ő esetükben kisebb a valószínűség a kártyahasználatra, addig az átutalásnál csak a 60 év felettiéknél mutatható ki szignifikáns eltérés. (3. táblázat) Az iskolázottságot vizsgálva a legmagasabb végzettség növekedésével egyre emelkedik a kártya és az átutalás használatának valószínűsége, az oddsok értékét összehasonlítva pedig látható, hogy az átutalás esetében erősebb a végzettségi szint hatása. Az aktivitást tekintve az aktív munkavállalókhöz képest a kártyahasználat valószínűsége a munkanélküli és a nyugdíjas státusz esetében kisebb, ezen csoportok pedig kimutathatóan alacsonyabb számban is végeznek kártyás tranzakciókat, míg az átutalások esetében az egyéb státuszúaknál látható csökkenés a használatban. Mindkét fizetési mód használatát befolyásolja a háztartás egy főre jutó jövedelme, amelynek pozitív hatása a kártyahasználat esetében erősebbnek mutatkozik.

3. táblázat					
A kártyahasználatra, átutalásra való hajlandóságot és számlafizetésnél használt elektronikus fizetésre való nyitottságot vizsgáló logisztikus regresszió eredményei					
	Kártyahasználat	Átutalás	Számlafizetés csak készpénzzel	Számlafizetés elektronikusán is	Számlafizetés csak elektronikusán
Kor (18-29)					
(30-39)	0,85	1,02	1,16	0,87	1,01
(40-49)	0,60	1,10	1,75*	0,63	1,04
(50-59)	0,46**	0,79	1,86**	0,57*	0,67
(60-)	0,24**	0,36**	3,73**	0,27**	0,49**
Végzettség (8 általános vagy kevesebb)					
Szakmunkásképző	2,29**	2,42**	0,47**	2,25**	1,83**
Érettségi	3,24**	4,44**	0,24**	4,20**	2,81**
Felsőfokú	4,96**	7,21**	0,12**	9,40**	4,34**
Aktivitás (dolgozó)					
Munkanélküli	0,26**	1,16	0,7	1,31	0,86
Tanuló	0,50	0,4	0,94	1,18	0,77
Nyugdíjas	0,55**	0,66	1,3	0,86	0,95
Egyéb	0,82	0,49**	0,85	1,15	0,79
Háztartás 1 főre jutó jövedelme	2,66**	1,70**	0,39**	2,50**	2,07**
Konstans	0,00**	0,00**	70304,6**	0,00**	0,00**
N	1481	1481	1481	1481	1481
R ²	0,21	0,14	0,2001	0,1952	0,1012

A számlafizetés esetében nem a konkrét fizetési módok használatának mögöttes okait, hanem az elektronikus fizetésre való nyitottságot elemeztük különböző módokon. A három konkrét vizsgálati kérdés a következő: mitől függ az, hogy valaki csak készpénzzel fizeti-e a számláit, mitől függ, hogy elektronikus fizetésre nyitott-e, azaz előfordul, hogy használ elektronikus fizetési módot is, és kikre jellemző az, hogy csak elektronikusán fizetik számláikat. Ez alapján az életkor egyértelműen hatással van a készpénz és az elektronikus fizetési módok közötti választásra. A legfiatalabb korosztályhoz képest a 40 év felettiekre jellemzőbb, hogy számláikat csak készpénzzel szokták fizetni, a korral felfelé haladva egyre nagyobb eltérés figyelhető meg. Az elektronikus fizetésre való nyitottság tekintetében csak az 50 év feletti korosztályoknál jelenik meg szignifikáns eltérés a legfiatalabbakhoz képest, az ennél idősebbeknél azonban egyre kevésbé jellemzőbb, hogy valamely elektronikus fizetési módot használnák számlafizetésnél. Ha a számláikat kizárólag elektronikusán fizetők halmazát tekintjük, csak a 60 év felettiéknél mutatható ki különbség a referenciacsoporthoz képest. Iskolázottság tekintetében a magasabb végzettségűekre kevésbé jellemző a csak készpénzes számlafizetés, esetükben magasabb az elektronikus megoldások használatának valószínűsége, illetve rendre nagyobb az esélye annak is, hogy csak elektronikusán fizetik a számlájukat, mint az alacsonyabb végzettségűek. A jövedelem növekedésével szintén csökken a készpénzes, és nő az elektronikus számlafizetés valószínűsége, illetve gyakoribb az is, hogy valaki csak elektronikusán fizeti a számláit.

Kártyás és készpénzes fizetés közötti választás

Bár a kérdőíves lekérdezés egy hónapos időintervallumával szemben a fizetési napló csupán egy naptári napra vonatkozóan tartalmaz tranzakciós adatokat, így összességében némileg kevésbé tekinthető alkalmasnak arra, hogy a válaszadók általános fizetési szokásait bemutassa, mivel azonban nem csupán az elektronikus, hanem a készpénzzel történő tranzakciók is szerepelnek benne, jó alapot nyújt ahhoz, hogy a különféle szociodemográfiai tényezők készpénz- és kártyahasználatra gyakorolt együttes hatásai összevethetőek legyenek. A fentebb bemutatott logisztikus regressziós modellt (melyben a függő változó értéke 1, ha az adott válaszadó feljegyzett a fizetési naplóba készpénzes, illetve kártyás költést és 0, ha nem) és magyarázó változókat alkalmazva az alábbi következtetések vonhatók le.

A kártyás vásárlás használatára vonatkozóan az eredmények megerősítik az iskolázottság és a jövedelem szignifikáns szerepét, azaz a magasabb végzettségű és jövedelmű csoportok nagyobb eséllyel jegyezték fel legalább egy kártyás tranzakciót, ezzel párhuzamosan pedig az is elmondható, hogy a készpénzes fizetések esetén ellentétes irányú összefüggés figyelhető meg. (4. táblázat) A nyugdíjasok alacsonyabb nyitottsága a kártyahasználatra szintén tapasztalható, az életkor azonban – ellentétben a kérdőív adatai alapján képzett regresszióval – ebben az esetben nem bizonyul szignifikáns tényezőnek. A kártya- és készpénzhasználat esélye helyett az ezen módokon végzett tranzakciók napi darabszámát becsülve a végzettség és a jövedelem továbbra is mindkét esetben egyértelműen szignifikánsnak mondható. Az eredmények alapján az érettségivel rendelkezők naponta átlagosan 0,4-gyel több kártyás és 0,2-vel kevesebb készpénzes fizetést hajtanak végre, mint az alapfokú vagy az alatti végzettségűek, a diplomások esetén pedig ugyanezen különbségek már 0,5-re, illetve 0,4-re nőnek. A háztartás egy főre jutó jövedelme ennél valamivel kisebb mértékben, de szintén növeli a kártyás, és csökkenti a készpénzes tranzakciók várható darabszámát. Mindezek megerősítik, hogy a végzettség és a jövedelem elektronikus fizetések használatára gyakorolt hatásainak hátterében nem csupán az eltérő fogyasztási szokások (azaz, hogy például a magasabb jövedelműek többet vásárolnak) állnak, hanem valóban az egyes fizetési módokhoz kapcsolódó eltérő preferenciákról beszélhetünk.

4. táblázat		
Készpénz és kártya használatát vizsgáló logisztikus regresszió eredményei		
	Készpénz használata vásárlásnál	Kártya használata vásárlásnál
Kor (18-29)		
(30-39)	0,90	1,00
(40-49)	1,00	1,14
(50-59)	1,17	0,87
(60-)	1,38	0,65
Végzettség (8 általános vagy kevesebb)		
Szaktanulmányok	0,58**	1,95**
Érettségi	0,34**	3,73**
Felsőfokú	0,29**	4,83**
Aktivitás (dolgozó)		
Munkanélküli	1,21	0,53
Tanuló	1,07	0,58
Nyugdíjas	0,97	0,54**
Egyéb	1,13	0,98
Háztartás 1 főre jutó jövedelme	0,62**	1,64**
Konstans	1362,62**	0,00**
N	1481	1481
R ²	0,0585	0,1126

Mivel a fizetési napló a tranzakció pontos összegét és a tranzakciós helyzet rövid leírását is tartalmazza, így lehetőség nyílik annak regresszióelemzéssel történő vizsgálatára is, hogy – együtt a fenti szociodemográfiai tényezőkkel – ezek mennyiben befolyásolják az egyes fizetési módok közötti döntést. A logisztikus regresszió függő változója 1 értéket vesz fel, ha a tranzakció készpénzzel került kiegyenlítésre, és 0 értéket, ha bármilyen egyéb elektronikus módon (vagyis az eddigiektől eltérően a magyarázó változó nem a válaszadókra, hanem az általuk naplózott egyes tranzakciókra vonatkozik). A magyarázó változók listáját a korábban is használt életkor, iskolai végzettség, munkaerőpiaci státusz és jövedelem mellett a fizetett összeggel, valamint a tranzakció helyzetét leíró kategorikus változóval egészítettük ki.

Az eredmények alapján az iskolázottság, valamint a háztartás egy főre jutó nettó jövedelme továbbra is szignifikáns magyarázó erővel bírnak a fentebb leírt módon, azaz, ha a tranzakciót végző fogyasztó magasabb végzettséggel vagy jövedelemmel rendelkezik, kisebb az esélye annak, hogy készpénzzel fizet. (5. táblázat) Ezeken felül azonban 95 százalékos konfidenciaszint mellett szignifikánsnak mondható mind a fizetett összeg nagysága, mind pedig a tranzakciós szituáció is.

A várakozásoknak megfelelően a nagyobb értékű tranzakciók esetén csökken a készpénzhasználat valószínűsége, valamint megállapítható, hogy a klasszikus, bolti vásárlásokhoz képest jellemzőbb a készpénzmentes fizetés internetes vásárlások és közütemi számlák kiegyenlítése esetén, nagyobb eséllyel használunk viszont készpénzt szolgáltatások fizetésekor, valamint magánszemélyek közötti tranzakciók esetén is.

5. táblázat	
Vásárlásnál a készpénz választását vizsgáló logisztikus regresszió eredményei	
	Készpénzes tranzakció
Tranzakciós helyzet (bolti vásárlás)	
Internetes vásárlás	0,55**
Szolgáltatás igénybevétele	6,60**
Számlafizetés	0,52**
Magánszemélynek adott pénz	47,41**
Egyéb	2,04
Fizetett összeg (ezer Ft)	0,96**
Kor (18-29)	
(30-39)	1,03
(40-49)	0,99
(50-59)	1,20
(60-)	1,73**
Végzettség (8 általános vagy kevesebb)	
Szakmunkásképző	0,59**
Érettségi	0,36**
Felsőfokú	0,28**
Aktivitás (dolgozó)	
Munkanélküli	1,96
Tanuló	1,10
Nyugdíjas	1,32
Egyéb	1,19
Háztartás 1 főre jutó jövedelme	0,62**
Konstans	806,97**
N	2676
R ²	0,132

Internetes vásárlás

Az interneten vásárlóknál a kizárólagos készpénzes fizetést, valamint az elektronikus fizetési módokra való nyitottságot is vizsgáljuk. Az online vásárlásra való általános nyitottság esetében mindegyik vizsgált változó szignifikánsnak mondható és a kapcsolatok iránya megegyezik az előző alfejezetben leírtakkal, azaz a legfiatalabb csoporthoz képest az életkor előrehaladtával egyre kisebb az interneten vásárlás valószínűsége. Az alapfokú vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezőkhöz képest az iskolázottsági szint növekedésével egyre jobban nő a hajlandóság az internetes vásárlásra. A jövedelem is pozitív kapcsolatban áll a vizsgált eredményváltozóval, az aktivitást tekintve pedig megállapítható, hogy a nyugdíjasok szignifikánsabban kisebb valószínűséggel vásárolnak online az aktív munkavállalókhöz képest. (6. táblázat) Elemzésünk részét képezte annak vizsgálata, hogy milyen tényezőkkel magyarázható az internetes vásárlások esetén a készpénz kizárólagos használata, valamint a nyitottság az elektronikus fizetési módokra. Eredményeink alapján az életkor esetében csak a 30-39 évesek csoportja mutat 10 százalékos szinten szignifikáns eltérést a legfiatalabb korosztályhoz képest, ők jellemzően inkább készpénzhasználónak mondhatók. A munkaerőpiaci státusz esetében az irányok megegyeznek az internetes vásárláshoz való általános hozzáállásnál megfigyeltekkel, azonban az együtthatók alapján hatásuk erőteljesebbnek tekinthető. A nyugdíjasok és az aktív dolgozók között igen jelentős különbség figyelhető meg mind a kizárólagos

készpénzhasználat, mind pedig az elektronikus fizetési módokra való nyitottság terén, elmondható, hogy az interneten vásárló nyugdíjasok szinte biztosan szoktak készpénzzel fizetni.

6. táblázat			
Az interneten vásárlás és azon belül a fizetési módok használatát vizsgáló logisztikus regresszió eredményei			
	Interneten vásárlás	Interneten csak készpénzzel vásárlás	Interneten elektronikus fizetés használata
Kor (18-29)			
(30-39)	0,60**	3,62*	0,28*
(40-49)	0,39**	1,45	0,69
(50-59)	0,26**	3,2	0,31
(60-)	0,11**	0,75	1,34
Végzettség (8 általános vagy kevesebb)			
Szakmunkásképző	2,34**	0,27**	3,71**
Érettségi	3,42**	0,22**	4,62**
Felsőfokú	4,61**	0,09**	11,36**
Aktivitás (dolgozó)			
Munkanélküli	1,66	5,41	0,18
Tanuló	0,93	1,00	1,00
Nyugdíjas	0,29**	31,10**	0,03**
Egyéb	0,89	0,35	2,89
Háztartás 1 főre jutó jövedelme	1,68**	0,43**	2,33**
Konstans	0,00**	3715,10	0
N	1481	407	407
R ²	0,2075	0,2041	0,2041

Mobilfizetés használata

A mobilhasználatot befolyásoló szociodemográfiai tényezők esetében az aktivitás kisebb magyarázó erővel bír, ebben az esetben inkább a kor, a végzettség és a jövedelem bizonyul lényegesnek. (7. táblázat) Utóbbi magyarázó változók hatását összehasonlítva az internetes vásárlásra való nyitottságot vizsgáló regresszióeredményekkel az látható, hogy az idősebb korosztályok szokásai valamivel kisebb mértékben térnek el a legfiatalabb korcsoporttól. A végzettség tekintetében szintén nagyon hasonlóak a hatások, egyedül a szakmunkások és a legalacsonyabb végzettségűek közötti különbség nő meg a mobilfizetés használata esetén az online vásárlásra való nyitottsághoz képest.

A mobilhasználatot részletesebben, különböző fizetési helyzetekben vizsgálva (internetes fizetés, bolti vásárlás, magánszemélyek közötti pénzküldés, parkolás), megállapítható, hogy az egyes magyarázó változók hatásai eltérnek az egyes szituációkra vonatkozóan. Míg a bolti fizetésnél történő mobilhasználat valószínűsége az életkor előrehaladtával folyamatosan egyre alacsonyabb a legfiatalabb korosztályhoz képest, addig az internetes vásárlásnál már csak 40 éves kor felett, a parkolásnál 50 éves kortól, a magánszemélyek közötti pénzküldésnél pedig 60 éves kortól mutatható ki szignifikáns eltérés. A végzettség hatása legjobban a bolti fizetésnél és a parkolásnál azonosítható, az interneten történő vásárlásnál ennél kisebb mértékben figyelhető meg, magánszemélyek közötti tranzakciónál pedig már egyáltalán nem mutatható ki szignifikáns különbség a csoportok között. A foglalkoztatottsági státuszt nézve míg a mobilfizetés általános használatánál nem mutatkozik eltérés, addig parkolásnál a munkanélküliek és a nyugdíjasok egyértelműen kisebb valószínűséggel használják a mobilt fizetésre, az internetes vásárlások során történő mobilhasználatnál pedig elsősorban a nyugdíjasoknál látható szignifikáns eltérés a munkavállalókhöz képest. A jövedelem nagyságának az interneten mobillal történő fizetés esetén van a legnagyobb hatása, de a parkolásnál és a magánszemélyeknél is szignifikánsan növeli a mobilfizetés valószínűségét.

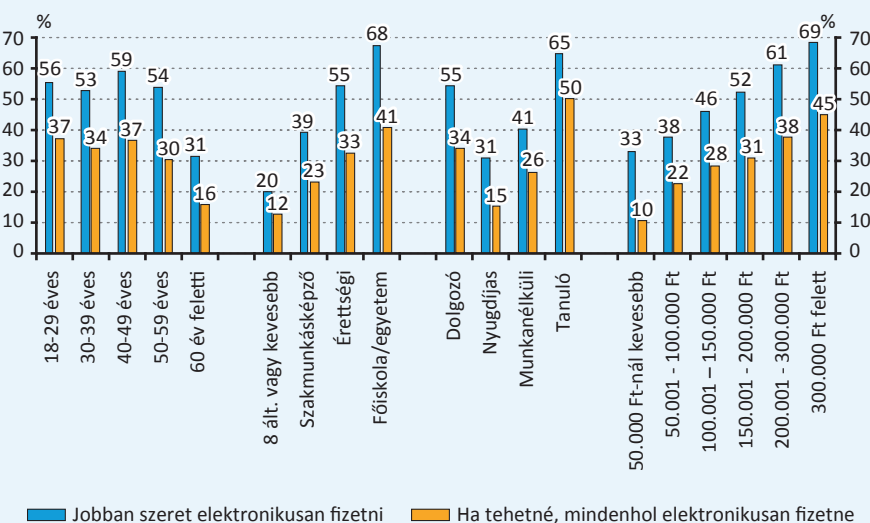
7. táblázat					
Mobilfizetés hajlandóságát vizsgáló logisztikus regresszió eredményei					
	Mobilfizetés használata	Mobilfizetés használata internetes fizetésnél	Mobilfizetés használata boltban	Mobilfizetés használata magánszemélyek közötti pénzküldésnél	Mobilfizetés használata parkolásnál
Kor (18-29)					
(30-39)	0,59**	0,95	0,54**	1,32	0,90
(40-49)	0,51**	0,54**	0,47**	0,84	0,95
(50-59)	0,31**	0,37**	0,36**	0,65	0,55**
(60-)	0,20**	0,29**	0,30**	0,33*	0,29**
Végzettség (8 általános vagy kevesebb)					
Szakmunkásképző	3,28**	2,52**	3,06**	1,33	2,54*
Érettségi	3,83**	2,22*	3,17**	1,24	4,02**
Felsőfokú	4,63**	2,36*	3,97**	1,2	5,03**
Aktivitás (dolgozó)					
Munkanélküli	0,33	0,60	1	1	0,11**
Tanuló	0,33	0,88	0,48	0,7	0,30
Nyugdíjas	0,62	0,33**	0,67	0,6	0,22**
Egyéb	0,50*	0,80	0,47	0,38	0,46
Háztartás 1 főre jutó jövedelme	1,77**	2,06**	1,15	1,66*	1,80**
Konstans	0,00**	0,00**	0,03	0,00**	0,00**
N	1481	1481	1450	1450	1481
R ²	0,13	0,12	0,0733	0,0836	0,15

5.5. SZUBJEKTÍV PREFERENCIÁK

A tényleges fizetési szokások mellett az egyes fizetési módok szubjektív megítélésére is igaz, hogy erős kapcsolatot mutat mind a legmagasabb iskolai végzettséggel, mind pedig a háztartás egy főre jutó jövedelmével, emellett pedig bizonyos esetekben az életkorral és a munkaerőpiaci státusszal is. A 4.4 alfejezetben bemutatott állítások (jobban szeret elektronikusan fizetni, mert kényelmesebbnek/biztonságosabbnak tartja, ha tehetné szívesen fizetne mindig elektronikusan) alapján a legfeljebb 8 általános iskolai osztályt végzettek csupán 20 százaléka, a legalacsonyabb jövedelmi csoportba tartozóknak pedig 33 százaléka preferálja az elektronikus fizetést a készpénzzel szemben, míg ugyanez az arány a felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetén már 68 százalék, a legmagasabb jövedelműek esetén pedig 69 százalék. (19. ábra) Életkor tekintetében elsősorban a 60 év feletti preferenciái térnek el a fiatalabbaktól: míg előbbi csoportok 53-59 százaléka szívesebben fizet kártyával, az idősebbek egyértelműen készpénzpártinak mondhatók, csupán 31 százalékuk részesíti előnyben az elektronikus fizetési módokat. A munkaerőpiaci státusz hatása is ennek megfelelően alakul, míg a dolgozók 55 százaléka, addig a nyugdíjasoknak csak 31 százaléka, a tanulóknak azonban 65 százaléka választja szívesebben a kártyás fizetést vagy éppen az átutalást.

Önmagában az elektronikus fizetések kizárólagos használatára való nyitottságot tekintve szintén elmondható, hogy a magasabb végzettségű és jövedelmű csoportokban, valamint a 60 év alattiak között jóval többen vannak azok, akik, ha lehetőségük volna rá, minden fizetési tranzakciójukat ilyen módon intéznék, azonban arányuk sehol nem haladja meg az 50 százalékot. Megállapítható tehát, hogy a magyar lakosság többsége számára fontos, hogy a készpénz, mint fizetőeszköz a jövőben is elérhető maradjon, még azon társadalmi csoportok esetén is, ahol napjainkban már a kártyahasználat, illetve az átutalás tekinthető a preferált fizetési módnak.

19. ábra
Elektronikus fizetésre vonatkozó subjektív preferenciák szociodemográfiai csoportok szerinti bontásban

A lakosság 27 százaléka jelezte, hogy szívesen fizetne gyakrabban elektronikusan, ha olcsóbbak lennének a banki szolgáltatások. A háztartás egy főre jutó jövedelme szerint jelentős eltérés figyelhető meg a csoportok között, míg az alacsonyabb jövedelemmel rendelkező háztartások (100 ezer forintnál alacsonyabb egy főre jutó jövedelem) csupán 24 százaléka mondta, hogy szívesebben fizetne gyakrabban elektronikusan, ha olcsóbb lenne, addig a magasabb jövedelműek (200 ezer forintnál magasabb egy főre jutó jövedelem) esetében ez az arány 35 százalék. Ebből arra következtethetünk, hogy minél magasabb valakinek a jövedelme, annál több elektronikus tranzakciót végez, és ezzel párhuzamosan a költségeik is jelentősen nőnek. Az előző fejezetekben bemutatott eredmények alapján a magasabb jövedelmű csoportok végzik a legtöbb lakossági tranzakciót, illetve a legnyitottabbak az elektronikus szolgáltatások irányába. Ez arra utalhat, hogy kedvezőbb árazás esetében a már most is főleg elektronikusan fizetők használnák még többet az ilyen szolgáltatásokat. MNB, 2021 eredményei alapján az elektronikus tranzakciószám növekedésével párhuzamosan jelentősen megnőnek a banki költségek, ami hátráltatja az elektronikus fizetések elterjedését.

5.6. KLASZTERELEMZÉS

A klaszter vagy csoportelemzés segítségével a rendelkezésre álló változók alapján csoportosíthatjuk az adatokat, így többet tudhatunk a lakossági ügyfelekről. Az algoritmus azokat a lakossági ügyfeleket sorolja egy csoportba, akik a kártyás fizetések száma, átutalások száma, készpénzfelvételek száma, egy főre jutó jövedelem és kor változók alapján ugyanazon csoport középpontjához vannak a legközelebb. A klaszterelemzéshez csak a minta azon részét vettük figyelembe, akik elektronikusan kapják a fizetésüket, mivel esetünkben nem okoz torzítást a csoportokba soroláskor a készpénzfelvétel vizsgálata.

Az optimális klaszterszám az algoritmus alapján három, így a következőkben a három központi klaszterelemzés eredményeit mutatjuk be. A három csoport közül pénzforgalmi szempontból leginkább aktívnak az elektronikusan gyakran vásárlók, 230 elemű csoportja tekinthető. Az 8. táblázatból is látható, hogy átlagosan 22,7 kártyás vásárlást, 3,9 átutalást és 1,9 készpénzfelvételt végeznek havonta. Ebben a csoportban a legmagasabb az egy főre jutó jövedelem. A csoport átlagéletkora 46,1 év, ami összhangban van az előző fejezetekben bemutatott eredményekkel, azaz, a középkorú lakosság végzi a legtöbb tranzakciót (véltetően ez a korosztály jár a legtöbbször vásárolni, fizeti a legtöbb számlát, ad zsebpénzt a gyermekeknek, fizet parkolást stb.). Az elektronikusan alkalmanként vásárlók, 439 elemű csoportja végzi a legkevesebb készpénzfelvételt, az átlagéletkor és a jövedelem ebben a csoportban a legalacsonyabb, amiből arra következtethetünk, hogy ebbe a csoportba kerültek besorolásra a diákok és a fiatal munkavállalók nagy többsége. Pénzforgalmi szempontból kevésbé aktívak, mint a gyakran elektronikusan fizetők csoportja, azonban még ők is havonta átlagosan 10 alkalommal fizetnek elektronikusan (kártyával vagy átutalással). Az alkalmanként elektronikusan fizető csoport tagjai (a vizsgált minta körülbelül 40 százaléka) rendelkeznek bankszámlával és kártyával, ismerik az elérhető elektronikus szolgáltatásokat és használják is őket. Ezen csoport esetében lehet a legnagyobb jelentősége a kedvező árazásnak, az innovatív (például azonnali fizetésre épülő szolgáltatások) fejlesztésének, illetve a különböző kormányzati intézkedéseknek, mivel esetünkben

jelentős a tér a tranzakciószám bővülésére. Az elektronikusan ritkán fizető, 435 elemű csoport átlagéletkora 64 év, amiből arra következtethetünk, hogy a nyugdíjasok többsége ebbe a csoportba került besorolásra. Míg az általuk végzett készpénzfelvételek száma kis mértékben meghaladja az alkalmanként elektronikusan fizetők csoportjánál számított értéket, addig a kártyás és átutalásos tranzakcióik száma jóval alacsonyabb, körülbelül a fele. Az elektronikusan ritkán vásárlók csoportja esetében az elektronikus tranzakciószámok növekedéséhez vélhetően nem elegendő a kedvező árazás és az innovatív szolgáltatások bevezetése, hanem egyéb támogató intézkedések is szükségesek. A klaszterelemzés eredményei megerősítik az előző fejezetekben feltárt összefüggéseket a kor a jövedelem és a pénzforgalmi aktivitás között. A három vizsgált csoport között kisebb átfedések figyelhetők meg, ami az előző fejezetekben is bemutatott okokra vezethető vissza, mely szerint a pénzforgalmat sok tényező befolyásolhatja, illetve a lakossági ügyfelek tranzakciós és fizetési szokásai nagymértékben eltérhetnek akár azonos életkor és jövedelmi helyzet esetén is.

8. táblázat

Az elektronikus jövedelemmel rendelkező felnőtt lakosság tranzakciós szokásai és egyéb szociodemográfiai tulajdonságok alapján képzett csoportjai

Klaszterszám	Csoport elemszáma	Kártyás fizetések átlagos darabszáma	Átutalásos fizetések átlagos darabszáma	Készpénzfelvételek átlagos darabszáma	Egy főre jutó átlagos jövedelem (forint)	Átlagéletkor (év)
Ritkán elektronikusan fizetők	435	5,8	0,34	1,27	143108	64,1
Alkalmanként elektronikusan fizetők	439	9,1	0,95	1,25	133142	38,9
Gyakran elektronikusan fizetők	230	22,7	3,9	1,9	213412	46,1

6. Nemzetközi összehasonlítás

Az Európai Központi Bank 2019 márciusa és decembere között átfogó felmérést végzett az eurozóna országaiban (ECB 2020), melynek részét képezte a készpénz és a különféle elektronikus fizetési módok használatának vizsgálata mind vásárlási (ideértve például az online vásárlást, valamint a számlák fizetését is), mind pedig magánszemélyek között lebonyolított tranzakciók során, emellett pedig a fizetési módok közötti döntést befolyásoló tényezők feltárása is. A kutatás – hasonlóan az előzőekben bemutatott hazai felméréshez – kérdőíves lekérdezésből, valamint fizetési naplóból állt, a pontos módszertan azonban helyenként némileg eltér az MNB által alkalmazottaktól. Ezen fejezetben a magyar, valamint az eurozónára vonatkozó eredmények összehasonlítására, ezáltal pedig a korábban megfogalmazott tanulságok nemzetközi kontextusba helyezésére teszünk kísérletet, ahol erre lehetőség adódik.

Az elektronikus fizetésekhez való hozzáférés kapcsán elmondható, hogy a bankkártya-lefedettség 90 százalékos hazai aránya (azokat is figyelembe véve, akik maguk ugyan nem rendelkeznek kártyával, de a háztartásukban az megtalálható) némileg elmarad az eurozóna 94 százalékos átlagától, és hasonló megállapítást vonhatunk le akkor is, ha azon csoport nagyságát vizsgáljuk, melynek nincs hozzáférése semmilyen készpénztől eltérő fizetési módhoz. Az EKB felmérése alapján ez az arány az eurozónában mindössze 2 százalék, míg Magyarországon a népesség 9 százaléka él olyan háztartásban, melyben senkinek nincs bankszámlája. Bár elképzelhető, hogy valaki a bankrendszeren kívül működő elektronikus fizetési mód (pl. nem banki, fintech fizetési megoldások, kriptovaluták) révén fér hozzá készpénzmentes fizetési lehetőséghez, figyelembe véve, hogy ebbe a csoportba hazánkban főleg 60 év feletti és alacsony iskolázottságúak tartoznak, feltételezhető, hogy a 9 százalék túlnyomó többségének valóban kizárólag készpénz használatára van lehetősége fizetéskor. A hazai adat így is kedvezőbb, mint a Görögországra, Ciprusra vagy Máltára jellemző 10-11 százalékos arány, míg a skála másik végén Németország, Finnország és Belgium találhatóak, ahol a 0,5 százalékot sem éri el az elektronikus fizetési rendszerekhez hozzá nem férők részesedése. A Magyarországgal jobban összehasonlítható Balti államok, vagy éppen Szlovákia esetén a mutató értéke közelítőleg 4 százalék. Nemzetközi szinten is igaz továbbá, hogy az elektronikus lefedettség erős korrelációt mutat az iskolai végzettséggel, az idősebb korcsoportok esetén pedig az életkorral is.

A rendszeres készpénzes jövedelemmel (akár részben, akár teljes egészében ilyen módon jut jövedelemhez) rendelkezők csoportja az eurozónában 11 százalékot tesz ki, mely kevesebb, mint fele a Magyarországra jellemző 23 százaléknak, azonban az egyes országok között jelentős szórás figyelhető meg. E tekintetben a hazai adat nem mutat jelentős eltérést a hasonló helyzetű eurozóna-beli államokhoz képest (pl. Szlovákia: 24 százalék; Litvánia: 20 százalék), míg a szélsőségeket Görögország (32 százalék) és Finnország (4 százalék) képviselik. A készpénzfelvételek tekintetében a nemzetközi adatok megerősítik korábbi megállapításunkat, mely szerint a magyar lakosság európai viszonylatban kevés alkalommal és nagy összegeket vesz fel. Az eurozónára jellemző átlagos, 88 eurós egyszeri mennyiség ugyanis (az EKB felmérés idejének megfelelő, 2019-es középárfolyamon számolva) még nominálisan is mindössze 28 000 forintnak felel meg, mely kevesebb mint fele a hazai 59 000 forintos adatnak, a különbség pedig vásárlóerő-paritáson számolva még jelentősebbnek adódik. Amennyiben az eurozóna átlaga helyett a szélsőséget képviselő ír (124 euró) vagy görög (121 euró) adatot tekintjük, az eltérés továbbra is jelentősnek mondható.

A fizetési napló hazai adatai szerint átlagosan a pénztárcánkban tartott 12 800 forint első ránézésre soknak tűnhet ugyan, az eurozónát jellemző 76,5 eurós átlag azonban nominálisan ennek közel dupláját jelenti. Vásárlóerő-paritáson számolva¹⁰ mind az Ausztriára jellemző 121 euró, mind pedig a szlovák 74 euró jó közelítéssel 20 000 forintnak felel meg, míg a skála másik végén elhelyezkedő, Franciaországban mért 45 eurós átlag kevéssel 8 000 forint alatti összeggel egyenértékű. Elmondható tehát, hogy hazánk e tekintetben az európai skála közepén helyezkedik el. Az EKB tanulmányának érdekes megállapítása, hogy a pénztárcákban tartott készpénzmennyiség nem csupán az adott országra jellemző fizetési szokásokkal hozható összefüggésbe, hanem erős korrelációt mutat a készpénzes tranzakciók átlagértékével is: ahol tehát

¹⁰ Ehhez szükséges adatok forrása: IMF World Economic Outlook 2019 October

jellemzőbb, hogy nagyobb összegeket is készpénzzel fizetnek a vásárlók, jellemzően magasabb értékben tartanak maguknál bankjegyeket.

A hazai fizetési naplóból származó tranzakciós adatok a 2. fejezetben leírtak miatt nem tekinthetők kellően pontosnak ahhoz, hogy releváns nemzetközi összehasonlítást nyújtsanak, az összevetést emellett módszertani különbségek is gátolják: a hazai naplózás során a válaszadók utólagosan a legutóbbi olyan nap fizetéseit kellett számba vevni, mely során legalább egy tranzakcióra vissza tudtak emlékezni, míg az EKB kutatásában egy fixen kijelölt nap során naplózták valamennyi tranzakciójukat, azok darabszámától függetlenül. A kérdőíves lekérdezés egy hónapra vonatkozó adatai alapján számolható, vélhetően megbízhatóbb, átlagosan 0,44 darab napi kártyás tranzakció alapján azonban hazánk Európa készpénzorientáltabb országai közé tartozik, többek között Ausztriához és Németországhoz hasonló 70-80 százalékos készpénzhasználati aránnyal. Az eurozóna szélsőségeinek Hollandia és Málta tekinthetőek: előbbi esetben a tranzakciók mindössze 34 százaléka történik készpénzzel, míg utóbbi országban ez eléri a 88 százalékot. Valamennyi vizsgált esetben igaz, hogy a kártyás tranzakciók átlagértéke 2-3-szorosa a készpénzes tranzakciókének, ez alól pedig hazánk sem képez kivételt. A fizetési napló adatai alapján számolható arányt a korábban bemutatott adatfelvételi pontatlanságok szignifikánsan torzítják, a megbízhatónak tekinthető OPG adatbázis alapján adódó 2,3 – 2,4-szeres szorzó viszont arra enged következtetni, hogy az európai átlaghoz képest (2,86-os arány) Magyarországon valamivel kevésbé jellemző, hogy a kis értékű fizetéseket túlnyomórészt a készpénzhasználat, míg a nagyobb összegű tranzakciókat egyértelműen a kártyás fizetések dominálják. Szintén európai szinten is megfigyelhető a hazánk esetén is tapasztalt jelenség, mely szerint a készpénzhasználat gyakoribb kisebb üzletekben és vendéglátóhelyeken, míg a nagyobb, és tartós fogyasztási cikkek árulása üzletekben, valamint a benzinkutaknál jellemzően kártyával fizetünk.

Az EKB kutatása külön kitért az online vásárlások során használt fizetési módokra, eredményük alapján az eurozónában az ilyen jellegű tranzakciók csupán 4 százaléka történt készpénzben, 49 százalékot tett ki a kártyahasználat, 10 százalék volt az átutalások aránya, 27 százalék pedig egyéb elektronikus módon került kiegyenlítésre. Bár hasonló részletességű adatok Magyarországról nem elérhetőek, a kérdőíves lekérdezésben szerepelt az online vásárlások során történő kártyás fizetések havi darabszáma, mely összevethető az európai adatokkal. A 2,5 darabos átlagos havi mennyiség alapján adódó 0,08 darabos napi tranzakciószám lényegében megfelel az eurozóna átlagának, bár nem elhanyagolható, hogy míg az európai adatok 2019-ből származnak, addig a hazai adatfelvétel 2020 őszén, a koronavírus-járvány megjelenése, és az online kereskedelem ehhez kapcsolódó nagymértékű bővülése után történt.

Az EKB tanulmánya tartalmazza a 2020 júliusában végzett, koronavírus-járvány hatásaira fókuszáló kérdőíves felmérés összefoglaló eredményeit is, mely alapján az eurozóna lakosságának 40 százaléka változtatott fizetési szokásain a járványhelyzet következtében, ez az adat pontosan egybevághat a hazai számokkal, azonban míg itthon csupán 22 százalék tervezi, hogy a pandémia lecsengése után is gyakrabban fizet majd elektronikusan, európai szinten ez az arány közel 35 százalék. Némileg meglepő módon az elektronikus fizetési módok népszerűbbé válásának leggyakrabban említett indoka az európai válaszadók esetén nem a megfertőződéstől való félelem, hanem az érintésmentes fizetések kényelmesebbé válása volt, elsősorban a megemelt értékhatárok miatt.

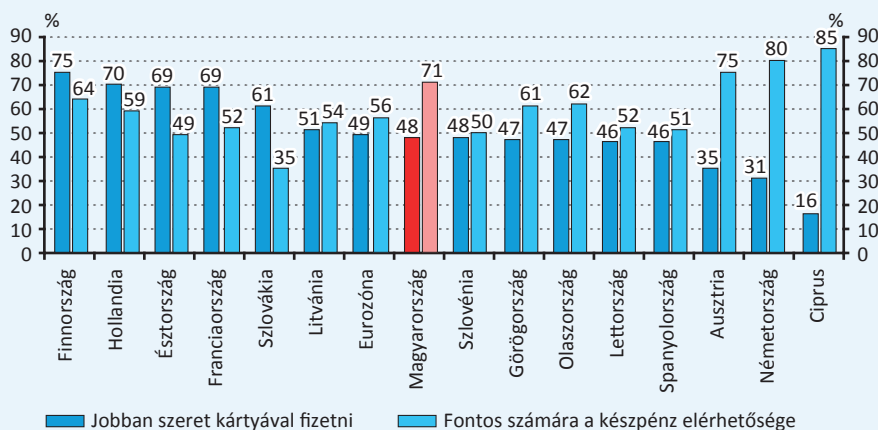
Az szubjektív preferenciákat tekintve az eurozónán belül elmondható, hogy bolti vásárlási helyzetekben a válaszadók közel fele, 49 százaléka a kártyahasználatot preferálja, 27 százaléka szívesebben használ készpénzt, míg 24 százalék nem tud egyértelmű döntést hozni. Az adatok az egyes országok között erős szórást mutatnak, míg Finnországban vagy Hollandiában 76, illetve 70 százalék a kártyahasználatot kedvelők aránya, addig Cipruson mindössze 16 százalék, de Németországban és Ausztriában is csupán 31, illetve 35 százalék. A kártyahasználatot preferálók hazai arányát a 4.4 alfejezetben leírt módon meghatározva¹¹ a magyar adatok szinte pontosan egybeesnek az eurozóna átlagával, meghaladva például az osztrák, német és spanyol számokat, de elmaradva a finn, észt, francia vagy szlovák adatoktól. A szociodemográfiai összefüggéseket tekintve az iskolai végzettség növekedése hazánkhoz hasonlóan az eurozónában is együtt jár a kártyahasználat előnyben részesítésével, az életkor esetén azonban a 60 év feletti és alatti korcsoportok között sokkal kisebb eltérés figyelhető meg. Említésre méltó továbbá, hogy európai szinten is általánosnak tekinthető az a hazánkban is megfigyelt jelenség,

¹¹ A válaszadót kártyahasználatot preferálóknak tekintjük, ha a következő három állítás legalább egyikével egyetértett: „Mindig elsősorban bankkártyát vagy átutalást fogok használni, ha lehet, mert sokkal biztonságosabbnak tartom”, „Mindig elsősorban bankkártyát vagy átutalást fogok használni, ha lehet, mert sokkal kényelmesebbnek tartom”, „Ha lenne rá lehetőségem, mindenhol elektronikusan fizetnék”.

mely szerint a valós, mért készpénzhasználat némileg nagyobb mértékű, mint az a szubjektíven bevallott preferenciák alapján következne.

Az EKB felmérésének részét képezte arra vonatkozó explicit kérdés is, hogy a válaszadók mennyire tartják fontosnak a készpénz, mint fizetőeszköz általános elérhetőségét, elfogadottságát. Fontos tanulság, hogy a válaszadók több, mint fele (54 százalék) fontosnak vagy nagyon fontosnak tartja, hogy igény esetén bankjegyekkel és érmékkel is fizethessen, vagyis a kártyahasználatot előnyben részesítők sem feltétlenül tekintik a készpénzt szükségtelennek, illetve nem támogatnák annak eltűnését. (20. ábra) Érdekes, hogy a legalacsonyabb erre vonatkozó arányt, 31 százalékot a hazánkkal szomszédos Szlovákiában mérték, míg a készpénzorientáltabb német és osztrák lakosság esetén 74 és 71 százalékot a készpénzt fontosnak tartók részesedése. Bár az állítások nem tekinthetők teljesen ekvivalensnek, a készpénz elérhetőségét lényegesnek ítélik aránya a hazai kérdőív alapján is megbecsülhető: azok a válaszadók, akik akkor sem fizetnének mindenhol elektronikusan, ha erre lehetőségük nyílna, minden bizonnyal ebbe a csoportba tartoznak. Az ilyen válaszadók 71 százalékos aránya európai szinten is magas, kirívónak azonban nem mondható, hiszen elmarad Németország és Ausztria azonos adataitól is.

20. ábra
Szubjektív fizetési preferenciák nemzetközi összehasonlítása

7. Konklúzió

Szinte minden háztartás rendelkezik már legalább egy bankszámlával, illetve bankkártyával, azaz a legtöbb lakos számára egyszerűen elérhetőek az elektronikus fizetési lehetőségek. Az elmúlt 6 évben közel 10 százalékponttal 90 százalék fölé emelkedett a bankszámla, illetve bankkártya lefedettség a háztartások tekintetében. A bankszámlával, illetve bankkártyával nem rendelkező lakosok jellemzően nyugdíjasok, a 60 év feletti korosztályba tartoznak, illetve alacsony iskolázottsággal és kisebb jövedelemmel rendelkeznek. Míg a 60 év feletti korosztály esetében a háztartások 76 és 75 százaléka rendelkezik legalább egy bankszámlával vagy bankkártyával, addig az alacsonyabb korosztályok esetében legalább 95 százalékos, a legfiatalabb, 18-29 év közötti csoportnál pedig közel teljes, 99, illetve 100 százalékos a lefedettség. Összességében magasak a lefedettségi arányok, ezért ez megfelelő feltételeket teremt az elektronikus fizetések további terjedéséhez.

A készpénzes jövedelmek egyre csökkenő arányban ugyan, de napjainkban is jelen vannak a magyar gazdaságban, különösen a fizikai munkát végzők, és a vállalkozói tevékenységet folytatók esetén. Míg a rendszeres jövedelemmel rendelkező hazai felnőtt lakosság 75 százaléka jut elektronikus úton jövedelméhez, 15 százaléka teljes egészében készpénzben kapja azt, további 8 százalék pedig vegyesen jut elektronikus és készpénzes bevételekhez. A készpénzfelvételi szokásokra továbbra is jelentős hatással van a havi kétszeri ingyenes felvétel lehetősége, a hazai lakosság európai összehasonlításban ritkán, de alkalmanként jelentősen nagyobb összegben vesz fel készpénzt.

A lakosság egyre nagyobb része, 80 százaléka veszi igénybe valamilyen gyakorisággal az elektronikus fizetési lehetőségeket, emellett azonban készpénzt továbbra is majdnem mindenki használ. A teljes felnőtt lakosság közel háromnegyede szokott kártyával fizetni, átutalást a lakosság több mint harmada használ. Emellett a számlafizetések esetén a csoportos beszedés és a sárga csekk bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással történő kiegyenlítése is népszerűnek mondható fizetési mód, a használati arány mindkét esetben közelít a 40 százalékhoz. A kártyás fizetést legalább alkalmanként igénybe vevők aránya az elmúlt 6 évben 14 százalékponttal nőtt, a bővülés mértéke az átutalás esetén 11, a csoportos beszedésnél pedig 10 százalékpontos. Az elektronikus fizetési lehetőségek népszerűbbé válása az ügyfélpreferenciák változásával, az elfogadói hálózat fejlődésével és a koronavírus járvány hatásaival is magyarázható. Az átutalások esetében továbbá az azonnali fizetés 2020. márciusi bevezetése is hatással lehetett a növekedésre, ezen a téren az azonnali fizetésre épülő szolgáltatások minél szélesebb körben történő megjelenése, illetve a kedvezőbb árazás alkalmazása hozhat nagyobb mértékű bővülést a továbbiakban. Fontos kiemelni, hogy készpénzt annak ellenére is szinte mindenki használ, hogy a lakosság harmada szívesen végezné minden tranzakcióját elektronikusan. Ennek egyik oka az lehet, hogy vannak olyan helyek és helyzetek, amelynél a készpénzmentességet preferáló lakosok is kénytelenek bankjegyeket és érméket használni. Ezen változtathat például a 2021. január elsején bevezetett kötelező elektronikus fizetés biztosítása az online pénztárgép használatára kötelezettek körében, ami nagyrészt lefedi a kiskereskedelemben történő vásárlásokat. Ebben a kereskedőknek segítségükre van a kártyaelfogadás lehetősége mellett az olcsóbb elfogadást biztosító azonnali fizetési megoldás.

A számlafizetésnél és az internetes vásárlások esetén is népszerűek az elektronikus fizetési módok. A számlák kiegyenlítésekor a felnőtt lakosok 68 százaléka használ legalább egy elektronikus fizetési módot, 50 százalékuk pedig csak elektronikusan fizeti számláit. Ezzel szemben a lakosság 48 százaléka használ készpénzt számlafizetésnél, míg 31 százalék kizárólag ezen a módon fizeti számláit. Az egyes fizetési módokat részletesebben vizsgálva az átutalást, a csoportos beszedést és a sárga csekk bankkártyával történő fizetését azonos arányban a lakosság közel 40 százaléka használja, amely csak kevéssel marad el a legkedveltebb készpénzes sárga csekk fizetési mód közel 50 százalékos használati arányától. Mivel a technológiai fejlődésnek köszönhetően ma már egyre szélesebb rétegek számára elérhető a kényelmes és gyors internetes vásárlás, nem meglepő, hogy a lakosság közel harmada él is ezen lehetőséggel. Az internetes vásárlások esetében szinte mindenki használ valamilyen gyakorisággal legalább egy elektronikus fizetési módot, míg az ilyen módon vásárlók kétharmada fizet alkalmanként vagy rendszeresen készpénzzel. Fizetési módoként nézve az internetes fizetőknél a bankkártyával online vagy átvételkor történő fizetés a legjellemzőbb, de a nem banki fintech fizetési megoldásokat használók aránya is kiemelkedő. A mobilfizetés is egyre elterjedtebb fizetési mód, több mint a lakosság negyede használja valamilyen gyakorisággal. A mobilfizetők főleg interneten, parkoláskor és üzletekben használják ezt a lehetőséget. Az internetes és mobiltelefonos vásárlás főleg a fiatalabb korosztályra jellemző.

Általánosan elmondható, hogy a különböző szociodemográfiai tényezők (kor, végzettség, munkaerőpiaci státusz, háztartás egy főre jutó jövedelme) is szignifikánsan befolyásolják az egyes fizetési módok használatát. Az életkor növekedésével csökken, a végzettségi szint és a háztartás egy főre jutó jövedelmének növekedésével pedig nő az elektronikus fizetési módok használati aránya. A foglalkoztatottsági státusz esetében az aktív munkavállalók és a tanulók a legnyitottabbak ezen fizetési módokra, a nyugdíjasok pedig a legkevésbé. A különböző szociodemográfiai tényezők alapján képzett csoportok között több tíz, esetenként akár 50 százalékpontos mértékű különbségek is megfigyelhetők az egyes fizetési módok használati arányában. A csoportokon belül a legszélsőségesebb preferenciák a 60 év feletti, az alapfokú és annál alacsonyabb végzettséggel rendelkezők, valamint a szakmunkás végzettségűek, a nyugdíjas státuszúak és a 100 ezer forintnál kevesebb egy főre jutó jövedelemmel rendelkező háztartásokban élő lakosok esetében figyelhetők meg. Jellemzően ezekben a csoportokban a legalacsonyabb mértékű az elektronikus fizetési módok használata mind vásárlások során, mind pedig számlafizetésnél, és itt vásárolnak legkevesebben interneten, illetve fizetnek mobillal is. A csak elektronikus jövedelemmel rendelkezőkön belül a legnagyobb bankszámlához és kártyához köthető pénzforgalmi aktivitás – átutalások, kártyás fizetések, készpénzfelvételek átlagos darabszáma – a legmagasabb jövedelműekhez köthető.

A magasabb iskolai végzettséggel és egy főre jutó jövedelemmel rendelkező rétegek, valamint a fiatalabb korosztályok szubjektíven is jobban szeretnek kártyával fizetni, mint készpénzzel, ennek ellenére is elmondható azonban, hogy többségük akkor sem fizetne mindenhol elektronikusan, ha erre lehetősége nyílna, emellett pedig szinte mindenkire igaz, hogy pénztárcájában magával hord valamennyi készpénzt. A különböző iskolai végzettséggel és jövedelemmel rendelkező csoportok szokásai drasztikusan eltérnek: bár a kártyahasználat hazai mértéke folyamatosan növekvő tendenciát mutat, és európai összehasonlításban sem tekinthető alacsonynak, az érettségivel nem rendelkező, vagy szegénynek mondható válszadók számára továbbra is egyértelműen a készpénz jelenti az elsősorú fizetési módot.

Elmondható továbbá, hogy a szociodemográfiai jellemzők mellett a tranzakciós helyzet is hatással van arra, hogyan fizetünk. A magánszemélyek közötti tranzakciónál jellemzőbb a készpénzhasználat, míg az internetes vásárlások és a közüzemi számlák fizetése esetén népszerűbb az elektronikus fizetés. Helyszíni vásárlások esetén sem mindegy, hogy pontosan hol tesszük azt: kisebb üzletekben és vendéglátóhelyeken jóval nagyobb eséllyel használunk készpénzt, mint hipermarketekben vagy éppen benzinkutakon.

A klaszterelemzés eredményei alapján az elektronikus jövedelemmel rendelkező felnőtt lakosság a tranzaktálási szokások és egyéb szociodemográfiai tulajdonságok alapján három jobban elkülöníthető csoportba sorolható. Körülbelül 20 százalékuk tartozik az elektronikusan legaktívabb csoportba. A csoport tagjai havonta körülbelül 25 elektronikus tranzakciót végeznek. Az elektronikusan közepesen aktív csoport (az elektronikus jövedelemmel rendelkező lakosság körülbelül 40 százaléka) tagjai havonta 10 alkalommal használnak elektronikus fizetési megoldásokat. Az elektronikusan közepesen aktív csoport tagjai nyitottak az elektronikus fizetési megoldásokra, így esetükben kedvező árazás és kényelmes szolgáltatások kialakításával elérhető lehet az elektronikus tranzakciók számának jelentős növekedése. Az elektronikusan kevésbé aktív csoport tagjai (a minta körülbelül 40 százaléka) lényegesen kevesebb elektronikus tranzakciót (havi körülbelül 6 darabot) végeznek, mint a másik két csoportba tartozók, így vélhetően esetükben az árazás és a szolgáltatások fejlettsége mellett egyéb tényezők is hátráltatják az elektronikus fizetési módok használatának ugrásszerű növekedését.

Az elektronikus fizetés elérhetősége, a különböző szociodemográfiai tényezők, valamint a tranzakciós helyzet mellett az egyes fizetési módok költsége is befolyásolhatja azok használatát. A kérdőív eredményei alapján elmondható, hogy a teljes lakosság közel harmada többet fizetne elektronikusan, ha a banki szolgáltatások olcsóbbak lennének, a magasabb jövedelmű, elektronikusan aktívabb lakossági ügyfelek esetében pedig ez az arány még magasabb. Ezzel párhuzamosan a lakosság közel harmada jelezte, hogy túl magasnak tartja banki költségeit. Az azonnali fizetésre épülő szolgáltatások elterjedéséhez elengedhetetlen a megfelelő árazás, ezzel csökkenhet az átutalás versenyhátránya a készpénzzel szemben. Felmérésünk alapján tehát kedvező árazási struktúra kialakításával tovább növekedhet az elektronikus tranzakciók aránya, ami támogathatja az azonnali fizetésre épülő szolgáltatások elterjedését is.

Felhasznált irodalom

Arango-Arango, C. A. – Bouhdaoui, Y. – Bounie, D. – Eschelbach, M. – Hernandez, L. (2018): *Cash remains top-of-wallet! International evidence from payment diaries*. *Economic Modelling*, 69: 38-48.

Ardizzi, G. – Nobili, A. – Rocco, G. (2020): *A game changer in payment habits: evidence from daily data during a pandemic*. Banca D'Italia Occasional Paper No. 591.

Bagnall, J. – Bounie, D. – Huynh, K. P. – Kosse, A. – Schmidt, T. – Schuh, S. – Stix, H. (2016): *Consumer Cash Usage: A Cross-Country Comparison with Payment Diary Survey Data*. *International Journal of Central Banking*, 12(4): 1-61.

Bartha Lajos – Luspay Miklós – Varga Lóránt (2017): Pénzforgalom és pénzügyi infrastruktúrák. In: Vonnák Balázs (szerk.): *Modern jegybanki gyakorlat*. Magyar Nemzeti Bank, pp. 287–360.

Bartzsch, N. (2021): *Cash demand for German-issued cash in times of the coronavirus crisis*. Tanulmány, bemutatva a Deutsche Bundesbank által szervezett „5th International Cash Conference – Cash in times of turmoil” konferencián, Frankfurt am Main, 2021. 06. 15.

Caddy, J. – Delaney, L. – Fisher, C. (2020): *Consumer Payment Behaviour in Australia: Evidence from the 2019 Consumer Payments Survey*. Reserve Bank of Australia Research Discussion Paper 2020-06.

Caswell, E. – Smith, M. H. – Learmonth, D. – Pearce, G. (2020): *Cash in the time of Covid*. Bank of England Quarterly Bulletin 2020 Q4. <https://www.bankofengland.co.uk/quarterly-bulletin/2020/2020-q4/cash-in-the-time-of-covid>

Chen, H. – Engert, W. – Huynh, K. P. – Nicholls, G. – Nicholson, M. – Zhu, J. (2020): *Cash and COVID-19: The impact of the pandemic on the demand for and use of cash*. Bank of Canada Staff Discussion Paper 2020-6

Cruijisen, C. – Plooi, M. (2015): *Changing Payment Patterns at Point-of-Sale: Their Drivers*. DNB Working Paper No. 471.

Cruijisen, C. – Hernandez, L. – Jonker, C. (2017): *In love with the debit card but still married to cash*. *Applied Economics*, 49(30): 2989-3004.

Cruijisen, C. – Horst, F. (2019): *Cash or Card? Unravelling the Role of Socio-Psychological Factors*. *De Economist*, 167(2): 145-175.

Cruijisen, C. – Knob, J. (2021): *Ctrl+C Ctrl+Pay: Do People Mirror Electronic Payment Behavior of their Peers?* *Journal of Financial Services Research*, 59(1): 69-96.

Deák Vivien – Nemeckó István – Végső Tamás – Bódi-Schubert Anikó (2021): *A koronavírus-járvány hatása a magyarországi pénzforgalomra 2020-ban*. MNB. <https://www.mnb.hu/letoltes/a-koronavirus-jarvany-hatasa-a-magyarorszag-i-penzforgalomra-2020-ban.pdf>

ECB (2020): *Study on the payment attitudes of consumers in the euro area (SPACE)*

EFISZ (2021): *A magyar lakosság elektronikus fizetéssel kapcsolatos ismeretei, preferenciái és igényei – vidéki Magyarországon*. http://www.efisz.hu/wp-content/uploads/2021/06/Publikus-o%CC%88sszefoglalo%CC%81_EFISZ-kutata%CC%81s_2021.05-06.pdf

Esselink, H. – Hernández, L. (2017): *The use of cash by households in the euro area*. ECB Occasional Paper Series No. 201.

Fujiki, H. (2020): *The use of noncash payment methods for regular payments and the household demand for cash: evidence from Japan*. The Japanese Economic Review, 71: 719-765.

Greene, C. – Stavins, J. (2021): *The 2020 Diary of Consumer Payment Choice*. Federal Reserve Bank of Atlanta Research Data Reports No. 21-2.

Henry, C. S. – Huynh, K. P. – Welte, A. (2018): *2017 Methods-of-Payment Survey Report*. Bank of Canada Staff Discussion Paper 2018-17.

Ilyés Tamás – Varga Lóránt (2015): *Mutasd, mivel fizetsz, megmondom, ki vagy – A pénzforgalmi szokásokat befolyásoló szociodemográfiai tényezők*. Hitelintézeti Szemle, 14(2): 26–61. <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/letoltes/2-ilyes-varga.pdf>

Jonker, N. – Cruijisen, C. – Bijlsma, M. – Bolt, W. (2020): *Pandemic payment patterns*. DNB Working Paper No. 701.

Kim, L. – Kumar, R. – O’Brien, S. (2020): *2020 Findings from the Diary of Consumer Payment Choice*. Federal Reserve Bank of San Francisco FedNotes. <https://www.frbsf.org/cash/files/2020-findings-from-the-diary-of-consumer-payment-choice-july2020.pdf>

Kotkowski, R. – Polasik, M. (2021): *COVID-19 pandemic increases the divide between cash and cashless payment users in Europe*. NBP Working Paper No. 339.

Kraenzlin, S. – Meyer, C. – Nellen, T. (2020): *COVID-19 and regional shifts in Swiss retail payments*. SNB Working Papers 15/2020.

MNB (2021): *Fizetési Rendszer Jelentés*. <https://www.mnb.hu/letoltes/fizetesi-rendszer-jelentes-2021.pdf>

Panetta, F. (2021): *Cash still king in times of Covid-19*. Keynote speech, elhangzott a Deutsche Bundesbank által szervezett „5th International Cash Conference – Cash in times of turmoil” konferencián, Frankfurt am Main, 2021. 06. 15.

Rösl, G. – Seitz, F. (2021): *Cash and crises: No surprises by the virus*. IMFS Working Paper Series No. 150

SNB (2017): *Survey on payment methods 2017*. https://www.snb.ch/en/mmr/reference/paytrans_survey_report_2017/source/paytrans_survey_report_2017.en.pdf

SNB (2020): *Survey on payment methods 2020*. https://www.snb.ch/en/mmr/reference/paytrans_survey_report_2020/source/paytrans_survey_report_2020.en.pdf

Dr. Turján Anikó – Divéki Éva – Keszy-Harmath Zoltánné – Kóczán Gergely – Takács Kristóf (2011): *Semmi sincs ingyen: A főbb magyar fizetési módok társadalmi költségének felmérése*. MNB-tanulmányok 93.

Végső Tamás – Belházyiné Illés Ágnes – Bódi-Schubert Anikó (2018): *Készpénz vagy kártya? A magyar lakosság fizetési szokásainak feltáró elemzése*. Pénzügyi Szemle, 63(4): 455-479.

Melléklet

1. táblázat

A vizsgált lakossági csoportok súlyozott megoszlása

18-29 éves	30-39 éves	40-49 éves	50-59 éves	60 év feletti		
17%	17%	19%	15%	32%		
8 ált. vagy kevesebb	Szaktanácsképző	Érettségi	Főiskola/egyetem			
13%	32%	34%	21%			
Dolgozó	Tanuló	Nyugdíjas	Munkanélküli	GYES/GYED	Rokkantsnyugdíjas	Háztartásbeli, inaktív
64%	2%	26%	2%	3%	2%	1%
50.000 Ft-nál kevesebb	50.001 – 100.000 Ft	100.001 – 150.000 Ft	150.001 – 200.000 Ft	200.001 – 300.000 Ft	300.000 Ft felett	
5%	22%	34%	20%	15%	3%	

2. táblázat

Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya és a fizetési módok, internetes vásárlás és mobilfizetés használata aggregáltan és egyes fizetési helyzetekben korcsoportonként vizsgálva

Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya					
	18-29 éves	30-39 éves	40-49 éves	50-59 éves	60 év feletti
Bankszámla	99%	97%	96%	98%	76%
Bankkártya	100%	96%	95%	96%	75%
A rendszeres készpénzes jövedelemmel rendelkezők és a rendszeres készpénzfelvévők aránya					
	18-29 éves	30-39 éves	40-49 éves	50-59 éves	60 év feletti
Rendszeres készpénzes jövedelem	15%	19%	17%	17%	36%
Rendszeres készpénzfelvétel	74%	71%	76%	80%	80%
Fizetési módok használata					
	18-29 éves	30-39 éves	40-49 éves	50-59 éves	60 év feletti
Készpénz	93%	95%	97%	97%	98%
Kártya	84%	85%	80%	78%	49%
Kártyás vásárlás üzletekben	83%	81%	78%	75%	48%
Egyéb kártyás vásárlás (mozi, tankolás)	48%	54%	61%	49%	21%
Kártyás vásárlás vendéglátóhelyeken	42%	37%	39%	31%	11%
Internetes kártyás vásárlás	47%	36%	31%	23%	5%
Kártyás vásárlás alkalmazáson keresztül	17%	18%	15%	8%	2%
Sárga csekken készpénzzel	42%	40%	42%	50%	63%
Sárga csekken bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással	41%	41%	44%	42%	25%
Csoportos beszedés	43%	40%	42%	42%	28%
Átutalás	43%	48%	47%	38%	16%
Internetes átutalás	36%	41%	39%	31%	10%
Átutalásos vásárlás alkalmazáson keresztül	15%	18%	11%	7%	2%
Bankfiókos átutalás	3%	3%	7%	6%	7%
Telefonos átutalás	9%	5%	5%	2%	3%

2. táblázat**Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya és a fizetési módok, internetes vásárlás és mobilfizetés használata aggregáltan és egyes fizetési helyzetekben korcsoportonként vizsgálva**

Termék- és szolgáltatásvásárlással kapcsolatos egyedi (nem rendszeres) átutalás	26%	27%	33%	22%	8%
Termék- és szolgáltatásvásárlással kapcsolatos rendszeres átutalás	10%	21%	21%	15%	8%
Magánszemélyek közötti pénzküldés	8%	9%	15%	10%	3%
Csak rendszeres számlafizetésnél átutalás	10%	8%	4%	5%	4%
Fizetési módok használata számlafizetésnél					
	18-29 éves	30-39 éves	40-49 éves	50-59 éves	60 év felett
Sárga csekken készpénzzel	42%	40%	42%	50%	63%
Átutalással	42%	55%	53%	44%	20%
Csoportos beszedéssel	43%	40%	42%	42%	28%
Sárga csekken bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással	41%	41%	44%	42%	25%
Bankkártyával interneten	35%	36%	35%	29%	9%
Fizetési módok használata interneten					
	18-29 éves	30-39 éves	40-49 éves	50-59 éves	60 év felett
Vásárolt interneten	60%	47%	36%	28%	6%
Bankkártyával az interneten	78%	70%	81%	66%	62%
Bankkártyával átvételkor	69%	69%	69%	74%	71%
Készpénzzel átvételkor	63%	67%	68%	66%	69%
Egyedi átutalással	43%	45%	55%	49%	39%
PayPal segítségével	36%	39%	42%	28%	18%
Mobilhasználat egyes fizetési helyzetekben					
	18-29 éves	30-39 éves	40-49 éves	50-59 éves	60 év felett
Használt mobil	45%	37%	33%	24%	11%
Internetes vásárlások fizetésére	63%	78%	55%	60%	47%
Parkolás fizetésére (nem SMS küldéssel, hanem mobiltelefonos alkalmazással)	51%	63%	71%	64%	29%
Bolti vásárlások fizetésére	59%	51%	50%	53%	70%
Magánszemélyek közötti pénzküldésre	27%	44%	33%	38%	29%
Átlagos havi darabszáma					
	18-29 éves	30-39 éves	40-49 éves	50-59 éves	60 év felett
Kártyás vásárlások	14,82	12,86	15,53	12,80	10,33
Kártyás vásárlás üzletekben	9,01	8,04	10,17	9,08	8,29
Egyéb kártyás vásárlás (mozi, tankolás)	3,50	2,97	3,24	2,49	2,79
Kártyás vásárlás vendéglátóhelyeken	3,86	3,44	3,83	3,36	3,24
Internetes kártyás vásárlás	2,41	2,88	2,10	2,74	2,13
Kártyás vásárlás alkalmazáson keresztül	3,56	2,99	2,47	2,63	1,44
Átutalás	3,99	3,86	3,90	2,90	3,03
Internetes átutalás	2,71	2,80	3,13	2,52	2,21
Átutalásos vásárlás alkalmazáson keresztül	2,86	2,65	2,52	1,96	1,33
Bankfiókos átutalás	1,53	1,22	2,63	2,90	2,83
Telefonos átutalás	2,89	2,96	2,21	1,86	1,65
Készpénzfelvétel	1,35	1,35	1,44	1,48	1,37

3. táblázat				
Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya és a fizetési módok, internetes vásárlás és mobilfizetés használata aggregáltan és egyes fizetési helyzetekben végzettség szerint vizsgálva				
Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya				
	8 általános és alacsonyabb	Szakmunkás-képző	Érettségi	Főiskola/Egyetem
Bankszámla	67%	89%	96%	98%
Bankkártya	64%	89%	95%	98%
A rendszeres készpénzes jövedelemmel rendelkezők és a rendszeres készpénzfelvevők aránya				
	8 általános és alacsonyabb	Szakmunkás-képző	Érettségi	Főiskola/Egyetem
Rendszeres készpénzes jövedelem	49%	26%	20%	8%
Rendszeres készpénzfelvétel	90%	78%	74%	74%
Fizetési módok használata				
	8 általános vagy alacsonyabb	Szakmunkás-képző	Érettségi	Főiskola/Egyetem
Készpénz	100%	99%	94%	94%
Kártya	34%	69%	79%	87%
Kártyás vásárlás üzletekben	33%	66%	77%	84%
Egyéb kártyás vásárlás (mozi, tankolás)	12%	40%	50%	57%
Kártyás vásárlás vendéglőhelyeken	8%	24%	34%	42%
Internetes kártyás vásárlás	6%	19%	30%	39%
Kártyás vásárlás alkalmazáson keresztül	1%	9%	13%	15%
Sárga csekk készpénzzel	92%	57%	43%	31%
Sárga csekk bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással	20%	34%	43%	41%
Csoportos beszedés	14%	33%	41%	50%
Átutalás	8%	26%	41%	56%
Internetes átutalás	6%	20%	34%	47%
Átutalásos vásárlás alkalmazáson keresztül	1%	7%	11%	15%
Bankfiókos átutalás	2%	5%	6%	7%
Telefonos átutalás	0%	3%	5%	8%
Termék- és szolgáltatásvásárlással kapcsolatos egyedi (nem rendszeres) átutalás	4%	17%	24%	33%
Termék- és szolgáltatásvásárlással kapcsolatos rendszeres átutalás	2%	9%	18%	21%
Magánszemélyek közötti pénzküldés	2%	4%	11%	13%
Csak rendszeres számlafizetésnél átutalás	1%	4%	7%	10%
Fizetési módok használata számlafizetésnél				
	8 általános vagy alacsonyabb	Szakmunkás-képző	Érettségi	Főiskola/Egyetem
Sárga csekk készpénzzel	76%	57%	43%	31%
Átutalással	14%	35%	44%	54%
Csoportos beszedéssel	14%	33%	41%	50%
Sárga csekk bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással	20%	34%	43%	41%
Bankkártyával interneten	9%	19%	27%	46%

3. táblázat

Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya és a fizetési módok, internetes vásárlás és mobilfizetés használata aggregáltan és egyes fizetési helyzetekben végzettség szerint vizsgálva

Fizetési módok használata interneten				
	8 általános vagy alacsonyabb	Szakmunkás-képző	Érettségi	Főiskola/Egyetem
Vásárolt interneten	8%	25%	38%	44%
Bankkártyával az interneten	28%	64%	75%	85%
Bankkártyával átvételkor	56%	72%	67%	73%
Készpénzzel átvételkor	74%	68%	67%	62%
Egyedi átutalással	13%	40%	45%	59%
PayPal segítségével	12%	31%	36%	43%
Mobilhasználat egyes fizetési helyzetekben				
	8 általános vagy alacsonyabb	Szakmunkás-képző	Érettségi	Főiskola/Egyetem
Használt mobilt	6%	33%	24%	38%
Internetes vásárlások fizetésére	75%	60%	58%	68%
Parkolás fizetésére (nem SMS küldéssel, hanem mobiltelefonos alkalmazással)	36%	59%	67%	46%
Bolti vásárlások fizetésére	65%	54%	55%	57%
Magánszemélyek közötti pénzküldésre	59%	33%	31%	37%
Átlagos havi darabszáma				
	8 általános vagy alacsonyabb	Szakmunkás-képző	Érettségi	Főiskola/Egyetem
Kártyás vásárlások	7,54	12,32	13,81	14,95
Kártyás vásárlás üzletekben	5,88	8,37	9,33	9,68
Egyéb kártyás vásárlás (mozi, tankolás)	1,88	3,38	2,90	3,00
Kártyás vásárlás vendéglátóhelyeken	2,70	3,92	3,36	3,75
Internetes kártyás vásárlás	2,09	2,23	2,53	2,66
Kártyás vásárlás alkalmazáson keresztül	3,44	2,20	2,91	3,49
Átutalás	2,56	3,46	3,53	3,94
Internetes átutalás	1,98	2,71	2,78	2,81
Átutalásos vásárlás alkalmazáson keresztül	2,99	2,46	2,32	2,79
Bankfiókos átutalás	2,19	1,85	2,14	3,67
Telefonos átutalás	3,00	2,98	2,28	2,36
Készpénzfelvétel		1,42	1,33	1,45

4. táblázat

Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya és a fizetési módok, internetes vásárlás és mobilfizetés használata aggregáltan és egyes fizetési helyzetekben munkahelyi státusz szerint vizsgálva

Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya							
	Dolgozó	Tanuló	Nyugdíjas	Munka-nélküli	GYES/GYED	Rokkant-nyugdíjas	Háztartásbeli, inaktív
Bankszámla	97%	100%	72%	85%	94%	91%	94%
Bankkártya	97%	100%	71%	83%	97%	91%	94%
A rendszeres készpénzes jövedelemmel rendelkezők és a rendszeres készpénzfelvevők aránya							
	Dolgozó	Tanuló	Nyugdíjas	Munka-nélküli	GYES/GYED	Rokkant-nyugdíjas	Háztartásbeli, inaktív
Rendszeres készpénzes jövedelem	17%	23%	38%	34%	16%	29%	32%
Rendszeres készpénzfelvétel	75%	64%	83%	90%	72%	93%	69%
Fizetési módok használata							
	Dolgozó	Tanuló	Nyugdíjas	Munka-nélküli	GYES/GYED	Rokkant-nyugdíjas	Háztartásbeli, inaktív
Készpénz	96%	100%	98%	91%	98%	96%	100%
Kártya	84%	78%	45%	34%	74%	48%	90%
Kártyás vásárlás üzletekben	81%	78%	44%	34%	70%	48%	90%
Egyéb kártyás vásárlás (mozi, tankolás)	56%	54%	17%	10%	33%	20%	35%
Kártyás vásárlás vendéglátóhelyeken	39%	55%	7%	1%	15%	11%	30%
Internetes kártyás vásárlás	35%	42%	3%	15%	20%	7%	15%
Kártyás vásárlás alkalmazáson keresztül	16%	6%	0%	0%	6%	11%	0%
Sárga csekk készpénzzel	41%	50%	65%	65%	47%	65%	92%
Sárga csekk bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással	42%	34%	24%	27%	49%	28%	4%
Csoportos beszedés	42%	61%	26%	24%	24%	33%	40%
Átutalás	45%	26%	14%	27%	27%	15%	14%
Internetes átutalás	38%	11%	9%	27%	23%	15%	14%
Átutalásos vásárlás alkalmazáson keresztül	13%	18%	2%	11%	2%	0%	0%
Bankfiókos átutalás	6%	0%	6%	0%	2%	0%	0%
Telefonos átutalás	6%	6%	1%	9%	1%	0%	0%
Termék- és szolgáltatásvásárlással kapcsolatos egyedi (nem rendszeres) átutalás	28%	20%	6%	14%	24%	6%	0%
Termék- és szolgáltatásvásárlással kapcsolatos rendszeres átutalás	18%	2%	7%	4%	9%	10%	14%
Magánszemélyek közötti pénzküldés	12%	0%	2%	2%	6%	0%	4%
Csak rendszeres számlafizetésnél átutalás	7%	6%	4%	9%	2%	0%	0%
Fizetési módok használata számlafizetésnél							
	Dolgozó	Tanuló	Nyugdíjas	Munka-nélküli	GYES/GYED	Rokkant-nyugdíjas	Háztartásbeli, inaktív
Sárga csekk készpénzzel	41%	50%	65%	65%	47%	65%	92%
Átutalással	49%	52%	18%	31%	33%	27%	28%
Csoportos beszedéssel	42%	61%	26%	24%	24%	33%	40%
Sárga csekk bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással	42%	34%	24%	27%	49%	28%	4%
Bankkártyával interneten	35%	22%	8%	3%	21%	20%	4%

4. táblázat

Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya és a fizetési módok, internetes vásárlás és mobilfizetés használata aggregáltan és egyes fizetési helyzetekben munkahelyi státusz szerint vizsgálva

Fizetési módok használata interneten							
	Dolgozó	Tanuló	Nyugdíjas	Munka-nélküli	GYES/GYED	Rokkant-nyugdíjas	Háztartásbeli, inaktív
Vásárolt interneten	41%	56%	4%	37%	32%	25%	41%
Bankkártyával az interneten	76%	88%	49%	30%	69%	69%	44%
Bankkártyával átvételkor	71%	63%	49%	51%	75%	94%	77%
Készpénzzel átvételkor	64%	59%	87%	100%	65%	47%	90%
Egyedi átutalással	49%	35%	31%	23%	46%	29%	0%
PayPal segítségével	39%	19%	13%	0%	16%	29%	44%
Mobilhasználat egyes fizetési helyzetekben							
	Dolgozó	Tanuló	Nyugdíjas	Munka-nélküli	GYES/GYED	Rokkant-nyugdíjas	Háztartásbeli, inaktív
Használt mobilt	36%	24%	10%	9%	15%	7%	39%
Internetes vásárlások fizetésére	63%	100%	37%	84%	62%	100%	100%
Parkolás fizetésére (nem SMS küldéssel, hanem mobiltelefonos alkalmazással)	62%	38%	18%	16%	80%	53%	0%
Bolti vásárlások fizetésére	54%	70%	73%	0%	31%	53%	82%
Magánszemélyek közötti pénzküldésre	35%	38%	30%	0%	31%	47%	0%
Átlagos havi darabszáma							
	Dolgozó	Tanuló	Nyugdíjas	Munka-nélküli	GYES/GYED	Rokkant-nyugdíjas	Háztartásbeli, inaktív
Kártyás vásárlások	14,21	18,84	9,34	6,06	10,39	13,33	9,88
Kártyás vásárlás üzletekben	9,08	11,73	8,08	4,33	8,69	11,52	6,69
Egyéb kártyás vásárlás (mozi, tankolás)	3,14	3,88	2,30	1,50	2,76	1,81	1,33
Kártyás vásárlás vendéglátóhelyeken	3,71	4,49	2,55	1,00	1,66	1,20	3,08
Internetes kártyás vásárlás	2,52	2,15	2,75	2,57	1,43	2,62	1,00
Kártyás vásárlás alkalmazáson keresztül	0,80	0,11	0,05	0,25	0,44	0,00	4,10
Átutalás	3,73	2,94	2,76	4,15	2,99	5,01	4,69
Internetes átutalás	2,76	2,00	2,10	3,38	2,96	5,01	4,69
Átutalásos vásárlás alkalmazáson keresztül	2,63	2,00	1,76	1,15	4,00		
Bankfiókos átutalás	2,64		2,28		1,00		
Telefonos átutalás	2,61	3,00	1,62	1,00	2,00		
Készpénzfelvétel	1,45	0,87	1,22	1,98	1,23	1,73	1,58

5. táblázat

Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya és a fizetési módok, internetes vásárlás és mobilfizetés használata aggregáltan és egyes fizetési helyzetekben egy főre jutó háztartás jövedelme szerint képzett csoportonként vizsgálva

Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya						
	50.000 Ft-nál kevesebb	50.001 - 100.000 Ft	100.001 – 150.000 Ft	150.001 - 200.000 Ft	200.001 - 300.000 Ft	300.000 Ft felett
Bankszámla	83%	79%	91%	96%	98%	98%
Bankkártya	83%	78%	91%	96%	98%	98%
A rendszeres készpénzes jövedelemmel rendelkezők és a rendszeres készpénzfelvevők aránya						
	50.000 Ft-nál kevesebb	50.001 - 100.000 Ft	100.001 – 150.000 Ft	150.001 - 200.000 Ft	200.001 - 300.000 Ft	300.000 Ft felett
Rendszeres készpénzes jövedelem	36%	37%	24%	16%	10%	19%
Rendszeres készpénzfelvétel	86%	85%	75%	77%	73%	61%
Fizetési módok használata						
	50.000 Ft-nál kevesebb	50.001 - 100.000 Ft	100.001 – 150.000 Ft	150.001 - 200.000 Ft	200.001 - 300.000 Ft	300.000 Ft felett
Készpénz	99%	97%	96%	98%	93%	92%
Kártya	51%	53%	71%	83%	86%	91%
Kártyás vásárlás üzletekben	49%	52%	69%	81%	84%	90%
Egyéb kártyás vásárlás (mozi, tankolás)	19%	27%	45%	51%	57%	59%
Kártyás vásárlás vendéglátóhelyeken	10%	15%	29%	38%	39%	55%
Internetes kártyás vásárlás	12%	12%	25%	32%	35%	53%
Kártyás vásárlás alkalmazáson keresztül	2%	4%	10%	10%	20%	30%
Sárga csekk készpénzzel	67%	63%	52%	41%	34%	22%
Sárga csekk bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással	22%	27%	36%	45%	46%	40%
Csoportos beszedés	17%	24%	39%	39%	51%	56%
Átutalás	26%	24%	32%	37%	53%	70%
Internetes átutalás	24%	17%	25%	29%	47%	61%
Átutalásos vásárlás alkalmazáson keresztül	8%	6%	8%	9%	16%	28%
Bankfiókos átutalás	2%	6%	5%	5%	6%	5%
Telefonos átutalás	0%	2%	3%	8%	7%	17%
Termék- és szolgáltatásvásárlással kapcsolatos egyedi (nem rendszeres) átutalás	13%	13%	19%	22%	32%	53%
Termék- és szolgáltatásvásárlással kapcsolatos rendszeres átutalás	9%	9%	14%	13%	21%	29%
Magánszemélyek közötti pénzküldés	5%	5%	7%	9%	13%	26%
Csak rendszeres számlafizetésnél átutalás	4%	4%	5%	6%	7%	6%
Fizetési módok használata számlafizetésnél						
	50.000 Ft-nál kevesebb	50.001 - 100.000 Ft	100.001 – 150.000 Ft	150.001 - 200.000 Ft	200.001 - 300.000 Ft	300.000 Ft felett
Sárga csekk készpénzzel	67%	63%	52%	41%	34%	22%
Átutalással	28%	29%	37%	47%	48%	67%
Csoportos beszedéssel	17%	24%	39%	39%	51%	56%
Sárga csekk bankkártyával vagy mobilfizetési alkalmazással	22%	27%	36%	45%	46%	40%
Bankkártyával interneten	14%	14%	27%	29%	39%	44%

5. táblázat

Bankszámlával és bankkártyával rendelkezők aránya és a fizetési módok, internetes vásárlás és mobilfizetés használata aggregáltan és egyes fizetési helyzetekben egy főre jutó háztartás jövedelme szerint képzett csoportonként vizsgálva

Fizetési módok használata interneten						
	50.000 Ft-nál kevesebb	50.001 - 100.000 Ft	100.001 – 150.000 Ft	150.001 - 200.000 Ft	200.001 - 300.000 Ft	300.000 Ft felett
Vásárolt interneten	25%	20%	29%	37%	43%	56%
Bankkártyával az interneten	20%	57%	80%	75%	82%	87%
Bankkártyával átvételkor	69%	67%	73%	74%	63%	71%
Készpénzzel átvételkor	90%	72%	67%	68%	61%	40%
Egyedi átutalással	15%	35%	39%	51%	57%	77%
PayPal segítségével	29%	20%	38%	34%	43%	47%
Mobilhasználat egyes fizetési helyzetekben						
	50.000 Ft-nál kevesebb	50.001 - 100.000 Ft	100.001 – 150.000 Ft	150.001 - 200.000 Ft	200.001 - 300.000 Ft	300.000 Ft felett
Használt mobilt	14%	17%	27%	31%	40%	50%
Internetes vásárlások fizetésére	30%	68%	57%	60%	69%	73%
Parkolás fizetésére (nem SMS küldéssel, hanem mobiltelefonos alkalmazással)	71%	45%	58%	47%	62%	91%
Bolti vásárlások fizetésére	54%	61%	59%	54%	49%	55%
Magánszemélyek közötti pénzküldésre	11%	41%	37%	23%	35%	56%
Átlagos havi darabszáma						
	50.000 Ft-nál kevesebb	50.001 - 100.000 Ft	100.001 – 150.000 Ft	150.001 - 200.000 Ft	200.001 - 300.000 Ft	300.000 Ft felett
Kártyás vásárlások	9,32	10,87	14,39	13,64	12,23	18,61
Kártyás vásárlás üzletekben	7,57	8,09	9,75	8,96	8,00	10,04
Egyéb kártyás vásárlás (mozi, tankolás)	2,64	2,65	3,27	3,12	2,53	4,20
Kártyás vásárlás vendéglőhelyeken	3,27	3,59	3,46	3,33	3,63	5,53
Internetes kártyás vásárlás	1,83	1,73	2,79	3,02	1,90	2,11
Kártyás vásárlás alkalmazáson keresztül	1,00	2,96	3,66	2,42	1,81	4,50
Átutalás	2,94	3,34	3,59	3,73	3,27	5,47
Internetes átutalás	2,78	2,89	2,76	2,89	2,41	3,21
Átutalásos vásárlás alkalmazáson keresztül	1,00	2,11	2,60	2,54	2,19	4,17
Bankfiókos átutalás	1,00	2,66	3,26	1,95	1,56	2,77
Telefonos átutalás		1,45	2,07	2,83	2,18	3,58
Készpénzfelvétel	1,37	1,42	1,39	1,31	1,47	1,49

MNB-TANULMÁNYOK 143.
LAKOSSÁGI FIZETÉSI SZOKÁSOK 2020-BAN
2021. december

Nyomda: Prospektus Kft.
8200 Veszprém, Tartu u. 6.

mnb.hu

©MAGYAR NEMZETI BANK

1013 BUDAPEST, KRISZTINA KÖRÚT 55.